

== Velja po pošti: ==
 za celo leto naprej .. K 40—
 za en mesec K 3,50
 za Nemško odelo leto .. 45—
 za ostalo inozemstvo .. 50—
V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej .. K 36—
 za en mesec K 3—
 V upravi prejemov mesečno .. 2-50
Sobotna izdaja:
 Za celo leto K 8—
 za Nemško odelo leto .. 19—
 za ostalo inozemstvo .. 13—

SLOVENEK

==== Inzerati: ====
 Enostopna poltivrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
 za enkrat po 50 v
 za dva- in večkrat 45 v
 pri večjih naročilih primerov popust po dogovoru.
 Ob sobotah dvojni tarif.
 ===== Poslano: =====
 Enostopna poltivrsta K 1—
 Izhaja vsak dan izvenredni nedelje in praznike, ob 3. uri pop.
 Redna letna priloga vsaki red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 8/III. Kotopis se ne vračajo; ne frankirana pisma so ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 8. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-bero. št. 7593. — Upravniškega telefona št. 50.

V zagati.

Dunaj, 12. junija 1918.

Vladna kriza se je hipno razvila in, če nas vsa znamenja ne motijo, se je hipno končala. Pretekli teden smo imeli kar največ upanja, da se državni zbor snide 25. t. m. Ministrski predsednik Seidler je še v nedeljo zagotavljal nekaterim poslancem svojo odločno voljo, da skliče parlament, za sklicanje se je zavzemal v svojih pogovorih z delegati grof Burian, celo krona je bila za to. Tedaj je prišel nedeljski sklep Poljakov, ki napoveduje Seidlerjevi vladi boj s tako ostrimi besedami, ki jih je moglo pri gladkih in vladi doslej dovolj uslužnih Poljakih izzvati le resnično ogorčenje in bridka prevara, da Seidler tako plačuje poljska glasovanja. Ko je Twardowski prispel v ponedeljek na Dunaj in odšel k ministrskemu predsedniku na razgovor, je kriza prispela do vrhunca. Seidler se je moral po krakovskem sklepu odločiti, ali odstopi, ali zavlada absolutistično. Odločil se je za drugo.

V ponedeljek ni še nihče vedel, da namerja notranji minister Toggenburg zapustiti svoje mesto. Motivi za ta odstop segajo malo v preteklost in le slučajni politični konstelaciji se je zahvaliti, da so postali aktualni. Ze tedaj, ko se je ministrski svet posvetoval o razdelitvi čeških okrožij ter nameravanem preganjanju Jugoslovancev, so v ministrskem svetu govorili proti tem Seidlerjevim načrtom ministri Zolger, Sylva Tarouca in — Toggenburg. Prejšnjemu notranjemu ministru se mora priznati, da je skušal biti vedno objektivni, narodom enako pravičen; bil je vesten in je v zbornici sami izpovedal svoje krščansko prepričanje. Ko je torej ministrski svet pritrldil Seidlerju, je Zolger odstopil; Sylva Tarouca se je tolažil, da po rodu ni Čeh, da ni češki zaupnik v vladi in da taka papirnata razdelitev okrožij še ne ogroža bistveno čeških koristi, ter je ostal minister; Toggenburg je čakal, kako se stvari razvijejo. Sedaj pa, ko se je Seidler po sklepu Poljakov odločil, da bo vladal brez parlamenta, ni Toggenburg več hotel nositi odgovornosti za to protustavno stanje in je ponudil cesarju svojo demisijo. Cesar se je odločil zoper njega in za Seidlerja.

V parlamentarnih krogih je vzbudila znatno presenečenje vest, da je imenovan za notranjega ministra predsednik dunajskega policijskega ravnateljstva vitez Gayer. To je homo novus, neznan osebno. Vendar se smatra za znamenje časa, da je vstopil v ministrstvo mož iz takega poklica in ravno tisti trenutek, ko se je Seidler umaknil z ustavnih tal v lepe pokrajine absolutizma. O novem notranjem ministru

se govori to in ono, a treba bo počakati, da ga homo mogli soditi po dejanjih.

Seidler je torej za kratek hip utrjen, vladna kriza je za en bežen trenutek rešena, absolutizem je pred durmi. Vendar pa si nihče tukaj ne prikriva, da je taka rešitev vladne krize v resnici napoved — državne krize. Naj si Seidler tudi prihrani trpko pot pred poslansko zbornico — vendar ni bil še nikdar v taki zagati, kakor ravno sedaj. Gotovo je, da dolgo časa

Silne gospodarske naloge čakajo državo in le preveč bi moral biti naiven, kdor bi upal, da se dajo tudi take stvari rešiti s paragrafom 14. Kljub zadnjim dogodkom in morda ravno zaradi njih bo Seidler vendar moral iti pot, na katero ga pošilja sila razmer, ne lastna volja.

Sicer pa politično življenje zadnji čas počiva. Sedanja konstelacija je prehodno, mrtvo stanje. To se čuti tudi v zbornici. Le malo poslancev je videti v njej, tudi dr. Korošec se je v ponedeljek odpeljal domov. Iz razgovorov z maloštevilnimi poslanci je razvideti le eno: vse čaka prihodnjih dogodkov, nekateri z veseljem z upanjem, drugi s strahom in skrbjo.

Klub deželnih poslancev S. L. S.

Poslanci S. L. S. so se včeraj dne 12. junija zbrali k posvetovanju o političnem in gospodarskem položaju dežele. Konstituirali so se kot »Klub deželnih poslancev S. L. S.« in izvolili vit. Jos. Pogačnika za načelnika kluba.

Nemški in madjarski načrti za „rešitev“ jugoslovanskega vprašanja.

Povodom peštanskih posvetovanj o rešitvi jugoslovanskega vprašanja piše »Agramer Tagblatt«:

Oba dunajska lista »Reichspost« in »Neue Freie Presse« sta se spravila nad jugoslovansko vprašanje: »Reichspost« hoče, da se združi Hrvaška z Dalmacijo in Bosno-Hercegovino, »pri čemer bi nova celota spadala v zvezo Štefanove krone, »Neue Freie Presse« pa zastavlja svojo zarjavelo sulico za združitev Hrvaške z Dalmacijo in za priključenje Bosne-Hercegovine Ogrski. Da ni niti ena niti druga »rešitev« jugoslovanskega vprašanja sprejemljiva za Jugoslovane, pač ni treba še-

le izrecno povedati. Kajti dočim »Reichspost« Slovence in istrske Hrvate iz »nove porazdelitve v skupine« (saj več nego nova porazdelitev v skupine to pač ni!) izključuje ter izroča Hrvate in Srbe na Hrvaškem, v Dalmaciji ter Bosni-Hercegovini docela skrbi svete Štefanove krone, hoče »Neue Freie Presse« napraviti še nesramnejše. In vse to v znamenju »velikohrvatske« rešitve (!) jugoslovanskega vprašanja! Zares, biti bi moral morje, kdor bi hotel sprejeti vase to umazano reko perverzne »državne umetnosti«, ne da bi sam postal umazan. Toda pozor! Sovraštvo do Slovanov teh dveh različnih in vendar tako podobnih si dunajskih listov se ne izčrpa samo v zasmehu, s katerim odgovarja na ob sebi umevne, ker v zakonu narave utemeljene zahteve Jugoslovancev po zedinjenju in svobodi. »Reichspost« pravi, da bi mogli avstrijski Nemci združiti Dalmacijo s Hrvaško pritrlditi le tedaj, če bi se združili s Hrvaško tudi Bosna-Hercegovina in bi »nova celota« prišla v zvezo Štefanove krone. Nasprotno pa pravi »Neue Freie Presse«, da si na Ogrskem samo v tem še niso na jasnem, če naj se Bosna-Hercegovina prikljopi Ogrski neposredno ali pa kot lastna banovina z gotovo avtonomijo. Ker so vodilni krogi monarhije pristaši velemodrega nazora, da je treba o bodočnosti Jugoslovancev, o njihovih željah in zahtevah, o rešitvi jugoslovanskega vprašanja vprašati vse druge, samo Jugoslovancev ne, predvsem pa Nemce in Madjare, — je jasno, da se ne bo izvršila niti delna »porazdelitev jugoslovanskih ozemelj v nove skupine«: kajti to, kar boja hočejo Nemci, Madjari odklanjajo, in za kar bi se dali pridobiti Madjari, to zametajo Nemci. Posledica bi bila, da bo ostalo na jugu vse po starem. To se pravi: v resnici gotovo ne bo tako ostalo, ker po tej vojni ne bo nič, pa že prav nič ostalo po starem, najmanj pa odnošaji med narodi. Človeška kri se ne more prelivati v toliki meri, da bi potem vse tako ostalo, kakor je bilo prej. Toda po mnenju »vodilnih krogov« naj bi pač vse ostalo neizpremenjeno in članki obeh dunajskih listov bi imeli pač le ta namen, da bi pomirili nepokojno vest, češ da se »jugoslovansko vprašanje ne da rešiti«. Kajti če se Nemci in Madjari ne morejo zediniti, kako naj bi se potem kako vprašanje rešilo? In poleg tega bi pač radi videli, če bi se na jugu vnel boj za »velikohrvatsko« in »jugoslovansko« rešitev ... Ne, tisti časi so minili! Jugoslovani se ne bodo borili (kakor imamo navado reči): »Pour le roi de Prusse.« To prepustimo drugim: »Neue Freie Presse« in »Reichspost«; in »vodilnim krogom«, ki stoje za temi listi.

Zoper slovensko duhovščino.

Iz Celovca.

V takozvani grbni dvorani deželnega dvorca v Celovcu se je binkoštni ponedeljek vršila znana komedija, uprizorjena uradno od deželnega odbora koroškega zoper stremenje Slovencev, da se vendar enkrat otresejo tujega težkega jarma in dosežejo samostojnost v svoji Jugoslaviji. V tej dvorani se nahaja na pročelni steni velika slika ustoličenja zadnjega kneza Ernesta I. 1414., pod njo stoji še kamen, na katerem so takratni knezi prisegali, da hočejo varovati pravice ljudstva. Slovenski kmet Edlinger je namreč kneza vprašal v slovenskem jeziku: »Ali boš pravičen sodnik? Zaščitnik krščanske vere, vdov in sirot?« In knez je nato prisegel zopet v slovenskem jeziku, da bo izpolnjeval zahteve slovenskega kmeta.

Pod to podobo torej so se zbrali na uradni poziv deželnega odbora zastopniki dela koroške dežele, da zaženo svoj hripavi glas zoper vse pravice Slovencev, da pa tudi organizirajo pravcato gonjo zoper slovensko duhovščino koroško. Sin slovenskega očeta, ponemčenec J. D o b e r n i g, deželni odbornik in državni poslanec, se je namreč v svojem oficijelnem govoru pečal največ s slovensko duhovščino ter jo nečuvno denunciral ter napadal. Pred podobo, ki kaže, kako je koroški knez slovesno prisegal, da bo »zaščitnik krščanske vere«, pa so sedeli tudi nemški koroški duhovniki, na čelu jim opat dr. Odilo Frankl iz št. Pavla (ki je, mimogrede omenjeno, patron 13 izključno slovenskih župnij), ter stolni kanonik Mat. Grösser, ter so se divili izvajanjem Dobernikovim ter jih odobraval. Na posamezna njegova izjavljanja ne bomo odgovarjali, saj ni vredno, prinesemo samo konec: »V nas pa je tudi prepričanje, da se slovenska duhovščina v izvrševanju svoje učne službe ne omejuje, ona je, ki pridiguje duha nestrpnosti (oh teh strpnih nemških jagnjet!) — ni mi treba mnogo govoriti o nabiranju podpisov — in ki bo največ kriva, če nastane narodni razdor med Nemci in Slovenci. Dajte nam drugih duhovnikov za jezikovno mešane kraje Koroške, duhovnike, ki res koroško mislijo, in vsak prepir bo končan.« (Borno odobravanje.)

Kakor je nemški Tirolec dr. Mayer na »voikstagu« v Mariboru s klicem, da na shodu pogrša »nemških« duhovnikov nemškega (?) Maribora, vnel gonjo zoper slovensko duhovščino, tako je tudi Dobernik pokazal, kam je pes pomolil svojo tace. Kar je hotel hujskač Dobernik doseči s svojim natolcevanjem, je tudi do-

LISTEK.

Večeri ob Lemanu.

Spisal vseuč. prof. Maryan Morawski, S. J. Po tretji izdaji prestavil France Fr. Stelè. (Dalje.)

Duhovnik.

Meni se zdi, da ni samo filozofija, ampak celo znanstvena smer našega veka odločno naklonjena verskemu svetovnemu nazoru. Res je, kar je dobro rekel g. Deville, da gre vsako sklepanje, pa naj je še tako preprosto, čez meje znanosti, ako jo moderno pojmujejo in je torej znanost s tega stališča ravnodušna do daljnjih metafizičnih izjavljanj, naj si bodo že filozofična ali verska; vendar se že sama smer njihovega proučevanja lahko oddaljuje ali približuje k vprašanju, ki se z njimi pečata filozofija in religija.

In tako bliža genetična in evoliucijska metoda, s katero skuša današnja znanost spoznati svet, kakor je dejal g. Deville, duha k teističnemu svetovnemu nazoru. Dokler se je mislilo z Aristotelom, da ostaja svet vedno enak, se ni tako nujno vsiljevala misel o njegovem začetku. Na začetku 19. veka pa so začeli govoriti o napredku, in to je bil že korak naprej, ker je začel pozornost na začetno točko, in na

popolnost, h kateri stremimo. Danes se govori o evoluciji, razvoju; — in to novo geslo, ki odmeva po vseh poljih znanosti, je še en korak, še tesnejše bližanje k teističnemu naziranju. Napredek ne pove, od kod prihaja, kje je njegov vzrok; lahko se ga razlaga z zunanjimi vplivi, tudi starejši transformisti, kakor Lamarck, so pripisovali vse izpremembe vplivu okolice. Evolucija pa, razvoj — to je napredek od znotraj, kar se je razvilo, je moralo biti ipso facto znotraj v kali, potencialno. Evolucija suponira princip, ki obsega v potenci bodoče dovršene oblike in teži po njihovem razvoju. To je »princip izpopolnjevanja« Nägelijev, notranja razvojna sila Wiganda, Weismanna, Kernerja, growth Force Copea, isto, kar je potencialno stanje reči pri sv. Avguštinu. Darwin sam se ni dvignil od tega nazora, sedanjí evolucionisti pa to bolje razumejo. Le še en korak je treba storiti; znanstvu pravzaprav že ni treba več storiti novega koraka; zadostuje, da se učenjaki ozro tja, kjer sedaj stoje — in uvideli bi, da oni princip, ki obsega potencialno prihodnost in do katerega so že prišli, suponira očitno inteligenco, ki ustvarja in ki razume to prihodnost.

Še bolj pa kakor naravoslovske vede, obračajo svojo pot k religiji in celo h krščanstvu zgodovinske znanosti. Točnost in vestnost današnjega zgodovinskega raz-

iskavanja je v prah razdrobila različne trdnjave, ki jih je nekdanj postavil protiverški duh in ki so človeštvu zapirale pot h krščanstvu. — Na drugi strani so se nam približala dandanes vsled odkritij moderne vede ona zgodovinska dejstva, ki tvorijo glavne točke objavljene vere in ki so se nekdanj zdeli tako daleč in nejasna, kakor planeti za neoboroženo oko — zato je vsak lahko o njih mislil, kakor je hotel — danes pa so postala jasna kakor skozi močeno daljnogled. Razne zgodovinske vede, n. pr. arheologija, zgodovina jezikov, zgodovina stare umetnosti, predzgodovinska etnografija, zgodovina verstev i. t. d. — ki se je zdela od začetka, da so bibliji nasprotno, se sedaj obračajo k njej, jo tako daleč osvetljujejo, da vidi tam, kjer so jo še v 18. veku imeli za roman, danes vsak učenjak v njej najbolj dragocen zgodovinski vir.

Posebno začetki krščanstva, vera in uprava prve Cerkve, čas postanka knjig novega zakona — vse se nam je pokazalo, sicer še ne popolnoma, a vendar že zelo določno; istotako so se strnili v eno tudi pred kratkim najdeni teksti, grobni napisi, slike, ostanki posod in odlomki starega mozaika, ki nam tako plastično predstavljajo ta dejstva — da se nam skoro zdi, kot bi se jih dotikal z roko. — So sicer še vedno učenjaki, ki nasprotujejo s stališča svoje filozofije nadnaravnemu značaju teh

dejstev; toda že to, kar priznavajo, da je na njih zgodovinskega, zadostuje, da pazimo v njih božji element, če se oprostimo vseh protiverških predsodkov. — Središčno dejstvo človeške zgodovine, obdano od zgodovinskih posameznosti, ki jih današnja znanost vedno bolj osvetljuje in nam jih približuje, se na ta način jasno pokaže resnemu in Boga išočemu duhu, da v njem spozna božje usmiljenje in razodetje.

Smemo torej reči, menim, da je današnja evoliucijska in zgodovinska smer znanosti naklonjena religiji in da nam pokaže, katere filozofije naj se oprimemo.

Gospodična Wilson.

Meni pa se zdi, da je na vprašanje, kakšno filozofijo naj si človek izbere, najboljši odgovor tale: izbere naj si filozofijo ponižnosti. Bakon je nekje dejal, da moramo celó naravo preiskavati ponižno, tako da ji ne vsiljujemo svojih misli, ampak da skušamo spoznati, kaj je Bog hotel v njej storiti. Tem bolj se moramo ogibati sistemov, ki bi nam lahko škodovali pri razumevanju tega, kar Bog hoče, ko nam gre za nazor o vsem svetu, o razmerju med Bogom, svetom in človekom; naš duh mora biti pripravljen sprejeti resnico, katero nam je Bog blagohotno podal.

(Dalje.)

segel. Precej so prinesle »Freie Stimmen« in drugi nemški listi iz beljaške okolice poziv:

»Proti vseslovanskemu hujskanju. Iz Mlinar nam pišejo: Z veseljem sem bral, da se odločajo postopno proti jugoslovanskim hujščakom v občini Bekštanj. Pred približno 5 leti so prišli trije slovenski duhovni hujščaki v Bekštanj, da bi pridobili ljudstvo za Srbijo, in z žalostjo moramo priznati, da se je to duhovnim hujščakom popolnoma posrečilo; 1. znajo ti fanatični ljudstvo obdelovati kot malo-ko, posebno štebenjski župnik; 2. se jim dolgo ni bilo treba bati nikogar, ki bi se bil postavil v bran njihovem brezmejnemu hujščakstvu — torej polje brez sovražnika. Ako hočemo Bekštanj rešiti, moramo: 1. te tri hujščake v duhovni obleki odstraniti, to gre lahko, ker so znani šuntarji ljudstva; 2. mora občina delati ljudsko politiko in ne škodovati kmetom s tem, da posameznikom ustreza.«

Kako brezvesten in podel je ta napad na slovenske duhovnike, povzročen po deložno-odborniškem uradnem shodu v Celovcu, kažejo sledeča izvajanja »Mir«-a: »Zanimiv je ta izbruh Nemcem prodane slovenske duše iz več ozirov: 1. da napada občinsko predstojništvo, češ, da postopa pristransko, krivično. Občinsko predstojništvo pa prisega na te liste kot turek na svojega preroka. O, nemški svet, kako si nevaležen, ko očitaš javno svojim najzvestejšim služabnikom, da so krivični — kaj bode vedela povedati šele slovenska stranka, ko bo začela spet delovati! 2. Trije bekštanski župniki so prišli na svoje župnije res pred približno petimi leti: loški spomladi leta 1914, a je moral takoj ob izbruhu vojne k vojakom in je dozdaj neprenehoma pri armadi na fronti; štebenjski, ki je svojemu mlinarškemu župljanu posebno pri srcu, jeseni leta 1913, a je moral takoj ob izbruhu vojne tudi k vojakom in se je šele pred kratkim (februarja t. l.) vrnil na svojo župnijo; brnški poleti leta 1913, ki je pa imel v svoji župniji mnogo opravka z vojaščino in do jeseni preteklega leta na Brnci nastanjenimi častniki, kateri so ga vsi visoko cenili; bil je tudi radi svojega požrtvovalnega delovanja lansko leto od cesarja odlikovan. Ti trije gospodje: prvi že bližje štiri leta na fronti, drugi do zadnjega časa nad tri in pol leta v vojaški službi v tujini in tretji navadno v družbi vojaščine in nemških častnikov so torej bekštansko občino tako obdelali, da je postala pravcati — Srbija. Nisem rad trd v svoji sodbi o bližnjem in tu bo gotovo najmilejša sodba, ako rečem, da se dopisniku nemških listov možgani kisajo. Pomilovati pa moramo zaslepljenost ljudi, ki tako »hrano« naročujejo, dobro plačujejo in prebavljajo. Dober tek! 3. kdo je imel za časa vojne pa prosto polje — brez sovražnika, o tem se bomo pa še pomenili!

Bo li ta lekcija kaj pomagala? Težko, ker nemščurji so nepoboljšljivi. »Drug slučaj je tudi prav značilen. Ker se je g. urednik Fr. Smodej udeležil gledaliških slavnosti v Pragi, je v celovškem mestnem odboru interpeliral odbornik-učitelj Wilfan župana, kaj misli ukreniti zoper tega »duhovnika pri netaški celovski stolni župniji«. Uredniku vsenemško-krščansko-socialnega »Tagblatt«-a, znamenemu ošabnežu Pavliču, je bilo to še premalo in dostavil je po svoji denuncijatorični maniri dotičnemu poročilu opombo, so-se li mestni odborniki obrnili tudi na »pravo mesto«, to je na škofijstvo. »Stimmen« pa so še posebej zagrmle zoper g. Smodeja in namignile, da če drugače ni mogoče, naj ga kratkomalo odstranijo z brutalno silo. — Da smejo zoper Slovence pisati in pozivati na najostudnejši odpor, v tem jih celovška cenzura kajpak niti najmanj ne ovira!

Tako se zdaj postopa z Bogu, cesarju in domovini zvesto slovensko duhovščino na Koroskem! Nemški duhovniki se pajašijo na »volkstägih« z lutrovskimi pastori in »proč od rim-ovci«, — napadajo in denuncirajo Slovence, — drago jim, saj bodo še sami videli, kaj bodo želi po setvi, ki jo zdaj omamljeni vsenemškega duha opravljajo. Slovenskih duhovnikov pa vse to sovraštvo, vse vpitje in natolcevanje ne bo oviralo, da ne bi vršili svoje dolžnosti tudi poslej!

Zveza — v gospodarskem interesu Nemčije.

Grof Burian se vozi med Dunajem in Berlinom. Berlin zahteva, da se zveza med Avstro-Ogrsko ter Nemčijo čimprej tudi formalno sklene. Značilno je, da mora hoditi Burian v Berlin in ne nemški državni kancler na Dunaj, akoravno bo zveza Nemčiji koristila, Avstriji in Ogrski pa škodovala; zveza, ki jo zahteva Nemčija, ne bo škodovala samo Slovanom naše monarhije, ampak tudi Nemcem in Madžarom. Grof Burian pravi, da se zveza poglubi v politični, gospodarski in vojaški smeri. Namestnik nemškega kanclerja pl. Payer komentira to izjavo z besedami:

Težišče zveze mora biti kar najbolj tesna gospodarska skupnost, ker so obstoječe meje bolj zgodovinske kakor gospodarske — — — polagoma morajo izginiti carinske meje. Tako pl. Payer. Nasi Nemci in še mnogo bolj madžarski magnati pa dobro vedo, da meje med Avstrijo niso zgodovinske, ampak da so eminentno gospodarske meje. Le radi tega se vlečejo pogajanja tako dolgo; ako ne bi bilo gospodarskih nasprotij, bi bila ustvarjena najbrže že prvo leto vojne tesna zveza, takorekoč nekaka unija med monarhijo in Nemčijo.

Nemčija je povsem industrijska država. L. 1910. je izvrševalo 43 odstotkov prebivalstva industrijski poklic, v Avstriji samo 26, na Ogrskem pa še manj kakor 20 odstotkov. Železna, tekstilna, popirna, sladkorna, usnjarska in barvilna industrija se je v zadnjih treh desetletjih nezaslišano razvila. V teh industrijskih panogah so Nemci mnogo več producirali nego so porabili doma. Naravno je, da so iskali trg izven lastnih mej. Morali so izvažati, ker drugače bi moral počivati velik del tovarn; v tem slučaju bi bilo na stotisoče, še celo na milijone delavcev brez dela; morali bi se izseliti. Procvit industrije in izvoz industrijskih pridelkov sta za Nemčijo življenjskega pomena; oni morajo izvažati industrijske produkte ali pa na stotisoče delavcev. Ako ne bi mogla Nemčija izvažati, bi ostala najmanj ena tretjina prebivalstva brez kruha; od 70 milijonov prebivalcev, katere šteje Nemčija, bi se moralo nič manj kakor 25 milijonov izseliti. Da bi se izognila tej veliki nevarnosti, sili v tesno gospodarsko zvezo z Avstro-Ogrsko ter zahteva odstranitev carinskih mej. Da se odškoduje za izgubo zapadnih trgov, išče gospodarske zveze s Poljsko, Ukrajino, Rumunijo, Bolgarijo, Turčijo ter sploh s celim vzhodom. Nemška gospodarska politika se je tekom vojske odvrnila od zapada ter se orientirala proti vzhodu.

V kljub visoki carini, ki je varovala avstro-ogrsko industrijo pred tujo konkurenco, je Nemčija že pred vojsko uvažala velike množine industrijskega blaga. Da navedem najglavnejše: strojev za 89 milijonov kron, električnih aparatov za 30, premoga za 237, tekstilnega blaga za 126, papirja za 29, usnja ter blaga iz usnja za 81, železnega in drugega kovinskega blaga za 153, instrumentov in ur za 28, kemičnih pridelkov za 39, barv za 17, zdravil za 12 ter knjig in tiskovin za 51 milijonov kron. Vse to je uvozila Nemčija l. 1913 v Avstro-Ogrsko. Ako bi bila meja prosta, bi bil uvoz mnogo večji. Ako ne bi bilo carine, bi marsikatera industrijska panoga v Avstriji in tem bolj na Ogrskem propadla, ali pa vsaj prišla ob veljavo. Na primer carina za stroje znaša povprečno eno šestino, carina ostalega blaga iz železa pa še celo eno četrtno fiktivne vrednosti. Ako ne bi avstrijske in ogrske industrije štela tako visoka carina, bi propadle posebno sledeče panoge: železna, barvilna, kemična ter deloma tudi tekstilna industrija. To se pravi, da bi nemška konkurenca uničila tekom nekaj let najvažnejše panoge avstrijske in ogrske industrije. Naš eksport bi v kratkem pojenjal ter vrhoteča bi nemški izdelki preplavili naš domači trg.

Vse to dobro vedo posebno Madžari. Zato je zahteval pretekli teden grof Tisza, ne le da se ohrani prejšnja carina, ampak da se mora v nekaterih točkah znatno zvišati. Tudi dunajske banke in dunajska visoka financa nista prav nič navdušeni za gospodarsko zvezo z Nemčijo ter za odstranitev carine, ampak ponavljata svoje zahteve, da se mora carina zvišati, ker drugače bi tuja industrija, to je v prvi vrsti nemška, preplavila avstrijski trg ter uničila domačo industrijo.

Za slovensko industrijo bi bila gospodarska zveza z Nemčijo smrtni udarec. Mi sicer ne bi rabili visoke carine, ampak moramo imeti trg, ki kupuje naše industrijske pridelke. Da bi se razvila na Slovenskem industrija, bi moral segati trg daleč čez naše jezikovne meje. Gospodarska zveza z Nemčijo pa nas ne bi le odrezala od zunanega trga, ampak nas bi tudi na domačih tleh izpodrinila. Še to, kar smo si do sedaj priborili, bi izgubili.

Jasne pojme.

Glavni list nemških avstrijskih katoličanov, »Reichspost«, neprestano napada jugoslovansko delegacijo ter posredno S. L. S., da vodita protidržavno in protikatoliško politiko. V uredništvu tega lista sedi koroški Nemec Sommeregger, ki velja pri »Reichsposti« — pa samo pri njej — za eksperta v jugoslovanskem vprašanju, ker za silo bere slovenski. »Reichspost« neutrudno piše članke proti nam, zadnji čas tudi proti našemu episkopatu. Potrebno in dostojno se je temu listu zdelo, napadati dr. Jegliča, poučevati dr. Mahničja, za svojo dolžnost ne smatra samo, da brani protislovensko politiko dr. Šustersiča, marveč tudi da skrbi za čistost in varnost katoličanstva na Slovenskem in Hrvaškem.

Ta list je napravil žalibog že mnogo škode katoliški misli in jo dela še naprej. Cuditi se moramo, da vodilni krogi pri »Reichsposti« tega ne uvidijo. S svojo vojno hujškarijo ni grešil le nad človeštvom, ampak je naravnost škodoval katoličanstvu, izpostavljaljoč ga za stvari, ki so religiji tuje, in utemeljujoč svoje delo z motivi, ki bi se v taki zvezi niti imenovati ne smeli. Prav tako je gotovo, da katoliški misli le škoduje, ko z vnmemo, vredno katkega vsenemškega glasila, pobija težnje Jugoslovancev po politični svobodi, ki jo bodo kljub »Reichsposti« enkrat dosegli. Za enkrat še nimamo mnogo upanja, da bi se »Reichspost« poboljšala, dasi bi bilo za vse prav, če bi to storila čim prej. A vendar tudi njej ne bo škodovalo, če navedemo članek, ki ga je spisal za »Pijevo korespondenco« — ki je morda tudi v očeh »Reichsposte« dovolj čist vir — neki učitelj cerkvenega prava:

Pri razgovoru o avstrijskih ustavnih vprašanjih bi s katoliškega stališča priporočali, da se versko ali cerkveno stališče čisto natančno loči od samo političnega. Sicer nastaja nevarnost, da bi se proglasilo za cerkveno stališče nekaj, kar bi čez nekaj časa spet z istega stališča morali opustiti. To je enako kakor z razlago biblijskega heksaemeronu, pri čemer so mnogi razlagavci prehitro sledili vsakočasni fazi naravoslovja, in na to, pogosto le enodnevno muho, naslonili svoje »cerkveno« razlago. S smrtjo »enodnevne muhe« je pa padlo tudi celo poslopje teh takozvanih cerkvenih razlag.

V ustavnih vprašanjih se mnoge cerkvene učne knjige sklicujejo na Buntschlijev »Nauk o moderni državi« in posebno na njegov izrek: »Ni vsak narod zmožen ustvariti in obdržati države in samo politično sposobna narodnost more biti opravljena, da postane samostojen narod. Nesposobni potrebujejo vodstva drugih nadarjenjših narodov...« To naziranje so sedanje razmere gotovo že prehitile. Saj smo vendar sami nastopili za samostojno Ukrajino in nismo nič ugovarjali proti samostojnosti Poljske, Litve, Kurske, Livonije, Estonije, Irske, Egipta in Indije. Poskušali smo celo ustanoviti majceno, a vendar samostojno Albanijo. Če nadalje pomislimo, da je v okviru habsburške monarhije mogla obstojati samostojna ogrska država, se s cerkvenega stališča gotovo ne more ugovarjati, če se v okviru iste monarhije stremi za češko in jugoslovansko državo. Proti tem ustanovitvam ima vsakdo lahko politične pomisleke, verskega ali cerkvenega stališča se ti pomisleki ne dotaknejo. Če bi hoteli to trditi, potem bi se moral cerkveni nauk spreminjati skoro od mesca do mesca. Tako je bila n. pr. avstrijska vlada dolgo časa tudi proti najtišjemu priznanju češke ali jugoslovanske države. Ko je pa pred mesecem v svojem majniškem govoru ministrski predsednik dr. pl. Seidler podal svojo jugoslovansko deklaracijo, da ustanovitev jugoslovanske države brez Slovencev nikakor ni izključena, je nastopila cela četa politikov za ustanovitev take jugoslovanske države. Če ministrskega predsednika Seidlerja in njegovih tozadevnih pristašev ne smemo označiti kot veleizdajalce, ker so zavzeti za tako jugoslovansko državo, potem pač tudi tisti niso nikakoli veleizdajalci, ki hočejo v tej jugoslovanski državi imeti tudi Slovence. Če se namreč ustanovi Seidlerjeva jugoslovanska država in če ostane slovensko ozemlje brez posebne avtonomije pri nemških alpskih deželah, potem se Slovenci tudi v bodočnosti ne bodo mogli kulturno razvijati in bodo izročeni raznarodanju. S tem bi se kršilo naravno pravo, kar se s cerkvenega stališča ne more odobravati. Tako pravi že Katrein D. J. v svoji »Moralni filologiji« (II., str. 712): »Da imajo posamezni pripadniki kakega naroda naravno pravico do ohranitve svojih narodnih posebnosti in posebno narodnega jezika in da vlada teh ne sme s silo zatirati, ni dvoma. Kršitev prava je, če skušajo Rusi in Prusi Poljake z nasilnimi sredstvi oropati narodnega jezika s tem, da ga preganjajo celo iz ljudskih šol, da celo od verskega pouka in z udarci hočejo prisiliti poljske otroke, da bi se učili nemški katekizem in da bi molili nemški. Narodne posebnosti, v prvi vrsti materinski jezik, cenijo vsi kot visoko posest, kot dragoceno dedščino pradedov, katero skušajo po možnosti ohraniti in zapustiti potomcem. Take posesti pa državna oblast podanikom ne more vzeti. Ne smejo se sklicevati na to, da je zatiranje takih narodnih posebnosti državi potrebno. To je celo škodljivo, ker draži upravičeno narodno občutljivost in ima za posledico le sovraštvo do vlade in do vladajočega naroda.«

Avstrijski Nemci imajo gotovo pravico, da zahtevajo pot do Adrije. Če se pa ta lahko brez raznarodanja Slovencev doseže, potem s cerkvenega stališča ni umevno, zakaj bi se naravno pravo narodne samoohranitve Slovencev moralo kršiti. Če tedaj avstrijska ustavna vprašanja presojamo s cerkvenega stališča, bo dobro, da prehitro ne obsodimo nečesa, kar bi utegnilo biti v resnici vendarle do-

bro. Tozadevno opozarjamo na članke profesorja Hilgenreinera v »Bonifatius-korespondenz«: »Samoodločevalna pravica narodov.« Hilgenreiner opominja tu na viharje francoske revolucije, katerim se moramo vendarle zahvaliti za »človeške pravice«, katere vsi hvaležno uživamo. Revolucija nam je prinesla »človeške pravice«, svetovna vojska nam pa, kakor se zdi, hoče prinesiti »narodne pravice«. Po zgodovinskem pregledu nadaljuje Hilgenreiner: »Za človeškimi pravicami narodne pravice! In pri tem ne delati razlike med velikimi in malimi narodi, podobno kot »človeške pravice«, stavijo predpogoj: »Ljudje se rodijo prosto in enako in ostanejo taki. Družabne razlike se morejo ustanavljati le iz splošne koristi.« Končno izraža Hilgenreiner svoje prepričanje, da bo zmagala misel, da se bo bodoče razmerje vsakega naroda moglo uresničiti le z njegovo pritrditvijo in ne drugače.

Bitka na Francoskem.

NEMŠKO VEČERNO POROČILO.

Berlin, 12. junija. Veliki glavni stan:

Bojna skupina kraljeviča Rupreta.

Artiljerijski boji menjajoče se silo. Delovanje infanterije se je omejevalo na poizvedovalne spopade.

Bojna skupina nemškega cesarjeviča.

V težkih bojih je armada pl. Hutiera včeraj odbila pričakovani protinapad več francoskih divizij, s katerimi je sovražnik hotel si zopet osvojiti višave jugozahodno od Noyona. Z najtežjimi izgubami smo vrgli sovražnika na vse njegovi fronti od Le Pleyrona do Antheuilu. Njegovi množični oklopni vozovi, ki jih je pripeljal na pomoč, leže razstreljeni na bojišču. Med Méryjem in Belleyem, kjer se je sovražnik naskok razbil ob našem protinapadu, so silni boji trajali do mraku. Zahodno obrežje Oise severno od izliva Matza smo očistili sovražnika. Število ujetnikov, ki jih je armada pripeljala, se je zvišalo na več ko 13.000 mož. Vsled izgube višav jugozahodno od Noyona je bil sovražnik prisiljen, da je opustil svoje postojanke ob Carlepontskem gozdu in na vzhodnem bregu Oise. Umikajočega sovražnika smo trdo zasledovali čez Carlepont in Caisne in smo v bojih dosegli črto severno od Bailly-Tracy le Val zahodno od Nampolela. Trdovratne in brez oziroma na izgube je sovražnik nadaljeval svoje brezuspešne napade severozahodno od Chateau-Thierryja. Več napadov je tu v krvi obnemoglo.

Berlin, 12. junija zvečer. Uradno: Krajni boji se bijejo na bojišču jugozahodno od Noyona in južno od Aisne.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

× × ×

Nemški sunek v kotu, ki ga tvorita reki Matz in Oise, je ogrožal v krilo francoske postojanke pri Carlepontu in deloma tudi za hrbtom. Francozi so zato izpraznili navedeni odsek in se umaknili v smeri proti Saint Legerju. Nemci so sledili sovražniku, vsled česar ni gotovo, če bodo držali Francozi trajno odsek med Oiso in Aisno. Nemci so izčistili od sovražnika rečni kot Matza in Oise in imajo še 6 km do Compiègne.

Bitka v Franciji.

Iz Berlina se poroča 12. t. m.: Stojimo pri Chateau-Thierryju in smo se zato približali precej Parizu, ki je še bolj ogrožen, ker napredujemo proti Compiègne. V središču bojišča, kjer napadamo, smo prebili sovražne postojanke in opirališča v strnenih črtah v širini 7 do 8 km. S prvim sunkom smo pogazili osem francoskih divizij. — »Neue Züricher Nachrichten« poročajo, da odhajajo velike množice italijanskih čet v Champagne. — Angleški vojni urad vpoklicuje veliko vojakov pod orožje. — »Liberte« poroča, da pripravljajo Angleži veliko protiofenzivo. — Predsednik Združenih držav Wilson je brzojavil ameriškim delavskim organizacijam: »Živimo v najhujši dobi boja, toda narod naj zaupa, ker je gotovo, da ne bodo sovražne spletke nikdar motile naše sloge.«

Bitka na fronti Montdidier-Noyon.

Rotterdam, 11. junija. (K. u.) »Daily Telegraph« je poročal v ponedeljek z bojišča v Franciji: »Nemci niso ničesar storili, da prikrijejo svoj novi napadalni načrt, naj so imeli kakoršnekoli razloge za to. Vsled premikanja čet, močnega prometa transportov na cestah, živahnega delovanja artiljerije, posebno obstreljevanja novih baterij in po drugih znakih smo že nekaj dni slutili, da nameravajo Nemci na črti Montdidier-Noyon napasti. Nemce je sprejel zato silnejši ogenj, kakor ko so presenetljivo napadali pri St. Quentinu in višine ob Aisni. Carlepontski in baillyski gozdi tvorijo sedaj strleč kot med obema nemškima napredujočima armadama. Če

vzame general Hutier železnico pri Ressons sur Matzu, bo ta del med Aisno in Oiso težko držati. Sovražnik se polasti Aisne in doseže dobro fronto, iz katere prične s končnim napadom na Pariz. Tak načrt je vsaj mogoč. »Daily Chronicle« piše: Poročila o zadnji bitki niso tako neugodna, kakor pravijo Nemci, a taka tudi niso, kakršnih si želimo. Vojaški strokovnjaki sodijo, da zavisi usoda prednjega dela vzhodno od Oise od nemškega pohoda ob železnici, ki vodi v Compiègne. General Maurice piše v »Daily Chronicle«: Sedaj še ne moremo vedeti, ali se pričinja z zadnjim nemškim sunkom veliki manever, s katerim naj Nemci znova podvzamejo pohod proti Parizu, ali če gre le za resen sunek proti vzhodu, ki naj zveže več rezerv zaveznikov in pripravi pot bodočim načrtom. Nismo nezadovoljni z uspehi dosedanjih bojev, a ustvariti si ne moremo še sodeb o tem, kaj se pride, dokler ne bomo natančneje vedeli, če se bodo armade kraljeviča Rupreta, ki stoje ob angleški fronti, s polno silo pridružile ofenzivi, ali če bodo dobile povelje, naj odpošljejo čete, da pomorejo pri direktnem pohodu proti Parizu.

Gromenje topov slišijo v Londonu.
Stockholm, 12. junija. Iz Londona se poroča: Gromenje topov s flandrske fronte se sliši prav dobro v Londonu.

Boji z Italijani.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.
Dunaj, 12. junija. Uradno: Na fronti v gorovju in ob Piavi trajni artiljerijski boji. V odseku Stilsrjerjoch, zahodno od Asiaga in na Monte Asolonu smo sovražne sunke odbili.

V Albaniji, okrog Sinaprente, severozahodno od Korice, se nadaljujejo boji z napadajočimi Francozi.

Načelnik generalnega štaba.

× × ×

Na italijanskem bojišču se bijejo topovski boji posebno na visoki planoti Sedmih občin, med Brento in Piavo in ob spodnji Piavi.

»Szt. Isztvan« torpediran.

Dunaj, 12. junija. (K. u.) C. in kr. vojno ministrstvo, oddelek mornarice, naznanja: Njegovega Veličanstva ladja »Szt. Isztvan« je bila med nočno vožnjo na Adriji torpedirana in se je potopila. Pogrešajo linijskega ladijskega poročnika Maksona de Rovida, strojnega obratnega vodjo Sarnitza, pomorskega kadeta Antona Müllerja in približno 80 pomorščakov. Pomorski aspirant Jožef pl. Serda je mrtev. Ostalo moštvo so rešili.

Rim, 13. junija. (K. u.) »Agenzia Stefani«: Urad mornarskega generalnega štaba poroča: Dve mali italijanski torpedovki, katerima je poveljeval korvetni kapitan Luigi Rizzo, sta napadli 10. junija, ko se je pričelo daniti, pri dalmatinskih otokih, avstrijsko-ogrski oddelek ladij, katerega sta tvorili dve veliki križarki vrste »Viribus unitis«, ki jih je varovalo deset torpednih rušilcev in sta zadeli z dvema torpedoma križarko, ki je vozila naprej, drugo pa z enim torpedom. Naši enoti, kateri so zasledovali torpedni rušilci, od katerih smo enega težko poškodovali, sta se vrnili nepoškodovani v svoje opirališče. (Opozorjamo na komunike, ki ga je izdalo c. in kr. vojno ministrstvo, mornariški oddelek. Druge ladje v skupini niso zadeli in niso poškodovali nobene spremljajoče ladje.)

× × ×

»Szent Istvan« so zgradili na Reki. Gradili so ga od l. 1911. do l. 1914. Drednote »Viribus unitis«, »Tegethoff« in »Princ Evgen« so izpustili v morje leta 1911. in 1912., »Szent Istvan« pa l. 1914. Ladje vrste »Viribus unitis« obsegajo 20.000 ton, dolge so 151 m, široke 27,3 m, globoke 8,2 m. Oborožene so z 12. 30,5 cm, 12. 15 cm, 18. 4,7 cm in z dvema 7 cm topovoma, tremi strojnicami in z eno cevjo za izpuščanje torpedov.

Odločitev in mir
zavisita od naše
gospodarske
pripravljenosti.

Krepite jo s podpisovanjem
8. vojnegega posejila.

Vojna napoved Costarice Nemčiji.

Berlin, 12. junija. (Kor. ur.) Poročilo, da je napovedala republika Costarica Nemčiji vojsko, se zdaj uradno potrjuje. Vojna se je napovedala 23. majnika t. l.

Politične novice.

+ **Ministrski svet o položaju.** Nemško-češka korespondenca poroča z Dunaja 12. t. m.: Danes ob 6. uri zvečer se bo vršil ministrski svet, kateremu pripisujejo v parlamentarnih krogih velik pomen glede nadaljnjega razvoja položaja v poslanski zbornici. Znano je, da so se nekateri ministri opetovano izrazili nasproti poslancem, da bi v dolgem brezparlamentarnem režimu ali sistemu § 14. nikakor ne hoteli sodelovati. Vsled krakovskih sklepov Poljskega kluba so nade na sklicanje poslanske zbornice padle pod ničlo. Sedaj bo šlo za to, koliko časa more vlada shajati brez parlamenta. Seidler je opetovano zatrjeval, da ne misli na uporabo § 14.

+ **Odločitve v notranji krizi še ne bo.** Z Dunaja, 12. t. m.: V seji današnjega ministrskega sveta odločitev najbrže še ne bo padla. Vlada hoče zaenkrat še počakati na zborovanje Ukrajincev, ki se vrši v petek, in na posvetovanja ostalih strank, predno bo sama izpregovorila zadnjo besedo. Vlada se dalje pogaja z voditelji strank. Danes jutraj sta bila sprejeta nemška voditelja Waldner in Teufel. Kriza bo počasi potekala.

+ **Čehi zopet pri Seidlerju.** Z Dunaja poročajo 12. t. m., da je ministrski predsednik za danes povabil na pogovor predsedstvo Češkega svaza.

+ **Pogajanja med Poljaki in Nemci** so se vsled krakovskih sklepov prekinila. V zadnji seji zveze nemškonacionalnih strank so bili nekateri za to, naj se pogajanja sploh pretrgajo, a sklepa v tem zmislu ni bilo. Kakor poročajo nemški viri, ni izključeno, da se pogajanja kasneje, ko se parlamentarni položaj pojasni, zopet začne.

+ **Nemci za Seidlerjevo vlado.** Iz vodilnih nemških krogov poročajo: Smatrati se more kot gotovo, da državni zbor v juniju ne bo več sklican. Nemške stranke bodo na svojem zborovanju v petek po vsej priliki sprejele sklep, s katerim bodo izrekle Seidlerjevemu kabinetu popolno zaupanje in izjavile, da bodo smatrale vsako vladno izpremembo v sedanjem trenutku kot vojni slučaj za nemške stranke. Najbrže utegne vlada že v nedeljo objaviti izjavo, v kateri utemelji, zakaj se parlament ne skliče. Ni izključeno, da poda Seidlerjev kabinet ob enem svojo demisijo; ta demisija bi bila po mnenju nemških strank samo formalnega pomena, kajti iz demisije grofa Toggenburga in imenovanja dr. Paula za ministra se da sklepati, da je pozicija Seidlerjevega kabineta na najvišjem mestu slejkoprej trdna. Zaenkrat se ne misli ne na zaključenje ne na razpust zbornice.

+ **Nemškonapredna zveza v državnem zboru** je poslala dr. pl. Seidlerju pismo, v katerem izjavlja, da bi glasovala za kredite in davke kakor tudi za proračunski provizorij, ker bi to ne bilo znamenje zaupanja. Proti sunkom strank, ki stoje v nasprotju z državo, bo odločno nastopila. Glede opozicionalnih predlogov, ki nimajo zavlačevalnega ali motilnega namena, si pridržuje prosto odločitev.

+ **Parlament ali Seidler?** »Arbeiterwille« piše: Krona ima sedaj voliti med parlamentom in gospodom Seidlerjem. Da bi bil gospod pl. Seidler velik državnik, to si ni upal nihče na svetu doslej trditi. Nič ga ni smatral več kakor ministra zadrege ali prehodnega ministra. To je tiste vrste minister, ki je poklican v časih politične zmešnjave ali nejasnosti, s svojo politično nedolžnostjo in nenevarnostjo dati strankam potrebnega časa za premišljevanje in pojasnitev nazorov. Toda z Seidlerjem, kot možem trajnosti, ni nihče računal in niti od daleč ga ni nihče smatral za moža delekosežnih korakov. Brezdvomno je dober sluga svojega gospoda in cesarja in voljan, četudi ne spreten izvrševalec naročil drugih. Po pravici lahko dvomimo, ali pojmuje dalekosežnost svojih ukrepov in naredb. Njegova največja prednost je dobrodušnost; in z najbolj dobrodušnim obrazom napoveduje ostre odredbe proti velezdajalcem, ker mu niti na misel ne prihaja, da bi koga obesil. Mogoče je bil Seidler dobra učna moč, toda državnik, katerega potrebuje podirajoča se stara Avstrija v najodločilnejšem momentu, nikakor ni. Nemški poslanci se boje, da bi prišel mož, ki bi ne dovolil voditi samo Tisze in nekaj militaristom zunanje politike in ki bi razumel, da zahteva notranja državna kriza dalekosežnih korakov, ki se pa ne morejo gibati v izvrženem tiru nemških zahtev. Nemški demokratizem je tak, da mu je ljubši obesen jugoslovanski ali češki pristaš majniške deklaracije, kakor pa vsa demokracija in državna ustava. Kaj je treba še pomišljevati o tem, ali naj gre Seidler ali parlament, nam je neumljivo. Naj bodo nemški nacionalci še tako fri-

volni ali kratkovidni ali naj ne pojmujejo, da je zasedanje parlamenta življensko vprašanje za državo, toda na drugem mestu bi morali to razumeti.

+ **Stürgkh II.** »Neue Freie Presse« je napovedala boj Seidlerjevemu kabinetu in zahteva parlament. Piše: Ustave ne moremo žrtvovati nobenemu ministru. Če Poljaki zahtevajo, naj se skliče parlament, mora to vsak pameten človek podpirati. Seidler naj stopi pred parlament. Če mu je zapisano, da bo padel vsled nenaklonjenosti strank, naj pade tako, da se bo lahko reklo o njem, da je padel častno kot vojak. Toda parlament moramo imeti. Najhujša napaka, ki se vleče skozi celo avstrijsko zgodovino, je, da nobena politika ne umrje v celoti in da vsaka, naj bo še tako škodljiva, zopet oživi, tako da ostanje vse skušnje brez uspeha. Grof Stürgkh je mrtev, toda njegova politika ni padla z njim v grob in ni nehala biti, gotove vrste moč, čeprav je do današnjega časa popustljivost pri razdelitvi monarhije v dve preskrbovalni celoti najvažnejši vzrok za pomanjkanje in trpljenje milijonov. — »Arbeiterwille« naglašja: Dr. Seidler se pripravlja, da postane naslednik Stürgkhov, če bo postalo zvanje Seidlerja potom nemških nacionalcev stalna državna naprava in če se zgodi to, kar je nedopustno, da se morajo narodi monarhije podrediti volji Seidlerja in Wolfa. Če se predrzno nemški nacionalci svoje politične potrebe izrabiti proti parlamentu, če mislijo, da bodo potlačili Avstrijo z novo Stürgkhovo ero, potem bodo imeli vzroka dovolj tožiti o ljudski jezi, ki se bo razlila na njihove glave. — »Arbeiterzeitung« izvaja: »Če bi bilo mogoče, da se parlament ne skliče zato, da ostane protežiranec lahko delj časa na svojem mestu, potem bo lahko svet, ki računa z razpadom Avstrije, slavil svoje zmagoslavje. Nobena stvar ne more tako korenito uničiti zaupanja v Avstrijo, kakor če bi v boju med parlamentom in Seidlerjem — zmagal Seidler. Potem bi vsakdo lahko po vsej pravici pokopal in opustil upanje na Avstrijo.«

+ **Povratek grofa Buriana iz Berlina.** Avstrijski-ogrski zunanji minister grof Burian se je odpeljal 12. t. m. iz Berlina na Dunaj. Legacijski svetovalec grof Colloredo, ki ga je spremljeval, je izjavil o pogajanjih v Berlinu: Obe strani sta temeljito razpravljali vprašanje o poglobitvi nemške-avstrijske-ogrške zveze, s katerim je v tesnem stiku tudi vprašanje Poljske. Grof Burian je zastopal avstrijsko-poljsko stališče. — Državni kancler bo odpotoval, kakor je izjavil včeraj, v glavni stan, da poroča cesarju Viljemu o pogajanjih z grofom Burianom. Na Dunaj bo prišel še pred 1. julijem, da nadaljuje razgovore. Obe stranki nameravata kakor hitro mogoče končati pogajanja.

+ **Ob odstopu grofa Toggenburga.** V dunajskih parlamentarnih krogih zagotavljajo, da je veljalo stališče ministra grofa Toggenburga že dolgo kot omajano. Takoj od začetka se je moral boriti z nasprotstvom krščanskih socialcev, ki so mu očitali preveliko popustljivost nasproti socialnim demokratom, ko je bil namestnik na Tirolskem. Potem si je nakopal zamero nemških socialnih demokratov v vprašanju cenzure. Končno so se spravili čezenj češki Nemci, ker so ga smatrali za nasprotnika okrožne razdelitve. V vprašanju sklicanja parlamenta je zavzel grof Toggenburg stališče, ki se s stališčem ministrskega predsednika ni docela krilo. Tudi je veljal kot nasprotnik vsakega načrta za izključitev parlamenta in režima § 14.

+ **Adresa stranke prava kralju.** Neki poslanec stranke prava je izjavil sotrudniku »Zagrebske korespondence«: Stranka prava je naslovila po svojem zadnjem sestanku, ki se je vršil te dni v Zagrebu, posebno addresso na kralja, ki je bila drugega dne zaplenjena v glasilu stranke »Hrvatski«. Del je bil sicer natisnjen, ali vsa važnejša mesta, v katerih je ležala pointa cele adrese, so bila zaplenjena. Med tem, je izjavil ta politik, stranko to malo ovira, ker je addresso že prejel kralj in sam bo najlažje mogel spoznati tisto pravo stanje politične situacije, ki vlada danes na Hrvatskem in ki je v teh težkih časih tako usodna za narod. Kar se tiče pridružitve Bosne in Hercegovine Ogrski, da stavi, da do te pridružitve ne bo prišlo, ker je kralj po stranki prava tako informiran, da kaj takega ne bo dovolil. Bosna in Hercegovina dobita svojo bano in svojo ustavo, dočim je pridružitve Dalmacije Hrvatski gotova stvar.

+ **Hrvatski politiki v Budimpešti.** V terek so prispeli v Budimpešto, da konfirirajo z ogrskim ministrskim predsednikom, ban Anton pl. Mihalović, podban Krišković, poslanci hrvatsko-srbske koalicije grof Miroslav Kulmer, dr. Lukinič,

dr. Popović, dr. Paleček in banov tajnik vladni svetnik dr. Havliček.

+ **Konferenca hrvatskih politikov z Wekerlejem.** Uradno poročajo, da se je vršila pri Wekerlu konferenca z banom Antonom pl. Mihalovićem in drugim hrvatskimi politiki o podaljšanju finančne nagodbe med Ogrsko in Hrvatsko. Vesti, ki so se v zvezi s tem pojavile v listih, ne odgovarjajo dejstvu.

+ **Dva načrta za rešitev jugoslovanskega vprašanja.** Bernski »Bund« poroča z Dunaja, da sta dva predloga na dnevnem redu za rešitev jugoslovanskega vprašanja. Prvi zahteva združitve Hrvatske z Dalmacijo kakor tudi ustanovitev bosenske banovine; obe deželi bi bili pridruženi Ogrski. Drugi predlog zahteva združitve Dalmacije, Bosne in Hercegovine s Hrvatsko kot sodržavo Ogrske. Ta zadnji predlog odobravajo Nemci in Hrvati (?). Vse slovenske zemlje bi ostale Avstriji.

+ **Nejasnost v hrvatsko-srbski koaliciji.** Zagrebski »Jutarnji list« piše: Kot preludij budimpeštanske konference so bile konference v Zagrebu. Na zagrebskih konferencah v eksekutivnem odboru kakor tudi v ožjem krogu so razpravljali tudi o novih smereh koalicije. Kot vidni znak tega naj bi bila ustanovitev uradnega glasila hrvatsko-srbske koalicije, ki bi zastopal in reprezentiral celokupno koalicijo a ne eno neodločno krilo, ki uživa ugodnosti vladne stranke, a koketira na levo. Verjetno je, da bo prišlo po konferencah v Budimpešti, ki so informativnega značaja, do gotove kristalizacije. »Hrvatska država« dodaja k temu: Po naših informacijah sestoji koalicija iz dveh delov. Pretežno večji del s Pribičevićem in Wilderjem na čelu je pripravljen iti do skrajnih mej poti nagodbenjstva. Glavno jim je ostati na vladi in voditi politiko osebnosti. Niti podban Krišković, o katerem govori javnost, da je slab upravitelj ali dober zagovornik naših državnopravnih zahtev, ni v milosti te gospode, ki bi hoteli na tem mestu imeti Palečka, ki bi vodil deželo za njihove strankarske in osebne dobičke. Usoda Hrvatov, Srbov in Slovencev, pravijo, je izven dosega in moči naroda, in se torej ni vredno »ešofirati«. Voditi je treba vsakdanjo, majhno politiko. — Drugi del, zastopan po Lorkoviću in Šurminu, zahteva radikalnejšega nastopa proti Mažarom. Med poslanci imajo ti manjšino, samo med lastniki »Hrvatske Riječi«, bi rekli, da imajo večino. Akuten je boj za »Hrvatsko Riječ«. Mažarofilski del koalicije je zgubil upanje, da bi mogel dobiti v roke glasilo stranke, zato je sklenil ustanoviti si nov list, ali pa si pomagati z uradnim glasilom »Narodne Novine«.

+ **Poljsko vprašanje v ogrskem državnem zboru.** V seji ogrske poslanske zbornice dne 12. t. m. je trgovinski minister Szterenyi na neko interpelacijo izjavil, da je organizacija central v marsičem napačna. Kakor hitro bodo dovoljemale razmere, se morajo centrale polagoma razpustiti in se umakniti prosti trgovini. Nato je odgovarjal ministrski predsednik dr. Wekerle na interpelacijo grofa Batthyanyja (Karolyijeva stranka) o rešitvi poljskega vprašanja. Obzaloval je, da je interpellant na podlagi enostranskih informacij kritiziral postopanje nemške t. j. zavezniške vlade v okupiranih pokrajinah. Naj gojimo še take simpatije za Poljake, zgodovinsko dejstvo je vendar, da se je osvoboditev poljskega naroda, katero smo želeli tudi mi, izvršila s pomočjo našega in zavezniškega orožja. Kar se tiče ostalih vprašanj interpellanta; ne morem najti med poljskim in jugoslovanskim vprašanjem nobene neposredne zveze. Na stavljena vprašanja tudi zato ne morem odgovoriti, ker interpellant ni povedal, kaj razume pod jugoslovanskim vprašanjem. Zato je naravno, da nanja ne bom odgovarjal. Mi smo bili prvi, ki smo z našimi zavezniki proglasili ustanovitev poljske države, jo priznali in zavzeli stališče, na katerem stojimo tudi še danes, da gre odločilni sklep o bodoči usodi Poljske poljskemu narodu samemu. Ne le vlada, marveč ves ogrski narod pozdravlja razvoj in politično okrepitev poljskega naroda in z veseljem pozdravlja, da se morejo obnoviti davni ožji zgodovinski stiki s tem narodom. Razen simpatije je naše stališče to, da se naš državnopravni položaj ne sme v ničemer izpremeniti, da moremo svoje notranje zadeve vzdržati popolnoma svobodne in jih reševati brez vsakega vmešavanja in odboja. O rešitvi poljskega vprašanja so se pojavili najrazličnejši nazori na Nemškem — kjer se pa oficijelni činitelji o tem še niso izrazili —, pri nas in med Poljaki. Poljska sama še ni bila v položaju, da bi označila svoje stališče. Spričo takih okolnosti bo zbornica razumela, če se ne izrazim. Kar se tiče Ukrajine, se morem omejiti na izjavo, da pogodba z Ukrajino še ni ratificirana.

+ **Burianov berlinski obisk.** Korespondenčni urad objavlja 13. t. m. iz Berlina: »Grof Burian, ki je nameraval v prvi vrsti napraviti kanclerju Herlingu svoj nastopni obisk, je imel priliko, da se je temeljito razgovarjal z vodilnimi nemškimi

državniki. Razgovori so obsegali vsa sedanja važna vprašanja, o katerih so se temeljito posvetovali. Duh medsebojne prijaznosti in prijateljskega zaupanja, ki je označeval pogajanja, upravičuje pričakovanje, da bodo v dogovorjenih nadaljnjih pogajanjih v najkrajšem času še bolj pojasnili vprašanja, o katerih se posvetojuje in da jih bodo kmalu rešili končnoveljavno v zadovoljstvo vseh udeležencev. — Vodilni berlinski parlamentarni krogi trde, da Burianov poset v Berlinu ni ustavil novega političnega položaja. Izmenjavali so le misli. Tudi v vprašanju Poljske se ni nič novega zgodilo. Ker je bil grof Burian le malo časa v Berlinu, so bili razgovori zelo omejeni.

— Ogrski naučni minister Zichy je pri volitvah v Jagru nasproti kandidatu Karolyjeve stranke dr. Vasu propadel.

— Proces v Marmaros-Szigetu. Dne 10. t. m. so nadaljevali zaslišanje legijskega stotnika intendanta dr. Romana Goreckega. Obtoženec je podal natančen opis dogodkov dne 15. februarja 1918. Dopolnilne je dobil povelje, naj ima čete pripravljene za odhod. Če bi do 4. ure popoldne ne došla navodila regentskega sveta v Varšavi, naj pod pretvezo nočne vaje odpelje čete čez mejo h generalu Musnicke-mu. Štab, generala Zielinskega in dodeljene mu častnike, ki sklepa legionarjev niso hoteli odobriti, je odvedel Gorecki ob odhodu čet siloma s seboj. Prišli so do Rarancza, kjer je neki napadalni oddelek Goreckega ujel in odpeljal. Obtožbo radi tatvine Gorecki zavrača kot neutemeljeno in pojašnjuje svoje postopanje. V vsem ostalem se sklicuje na cesarsko poslovilno pismo legionarjem, katero smatra kot odpust iz avstrijske-ogrške vojaške zveze in kot oficijelno priznanje poljske armade, kateri pripada posej kot častnik. Od koga je prejel povelja in navodila za odhod, Gorecki ni hotel povedati, priznal je pa, da se je prenačil, ker je kasneje zvedel, da je ponoči od 15. na 16. februar dospel ukaz regentskega sveta, naj počakajo na nadaljni potek stvari. 11. t. m. je bilo zaslišavanje Goreckega končano. Na vrsto je prišel drugi glavni obtoženec ritmojster Norbert Tadej Okolowicz, ki se je kot poveljnik legijskega orožništva s silo uprl poveljniku poljskega pomožnega zbora generala Zielinskemu in njegovemu štabu. Okolowicz je izjavil, da sploh ni kriv in je začel opisavati dogodke usodnega dne.

— Hrepence po miru v Nemčiji. »Augsburger Postzeitung« piše o volitvah v Gleiwitzu: Znano je, da je zmagal Poljak Korfanty. Novi državni poslanec, ki je že dolgo časa pruski deželni poslanec, je pripovedoval v zbornici, da mu je kandidat centra Nehlert zelo olajšal agitacijo. Povsod je namreč izjavljal, da nasprotuje mirovni resoluciji in sporazumnemu miru in da bo nastopil proti Erzbergerju. Poljak Korfanty je pa naglašal, da je mir potreben. In zgodilo se je, da je v mestu Gleiwitzu dobil Poljak veliko večino proti za vojsko navdušenemu kandidatu centra in da je glasovalo zanj 4000 Nemcev.

— Politična cenzura odpravljena — v Turčiji. Iz Carigrada se poroča: Začasni voditelj tiskovnega urada Azis bej je poklical 9. t. m. k sebi uradnike najuglednejših časopisov in jim naznanil, da je odpravljena politična cenzura časopisov in da ostane le še vojaška cenzura.

— Dohod Srbije k morju. »Österreichische Zeitschrift für den Orient« poroča, da gradi stavbeno vodstvo c. in kr. vojaške gubernije v Srbiji iz Užic v Srbiji 65 km dolgo železnico do Vardišta, končne postaje bosanskega železniškega ozemlja. Srbija dobi s to železnico zvezo z Jadranskim morjem čez Sarajevo in Mostar. V Belgradu so nameravali pred vojsko graditi železnico iz Kraljeva čez Raško in Novibazar v Mitrovico. Ta zveza se tudi ustvari. Železnico iz Zabrega ob Savi v Vlakovcu so zgradili čez Gornji Milanovac do Čačka. Proga je ozkotirna, dolga je 84 km in so jo že zgradili.

— Clemenceau o miru. Iz Madrida se poroča: Clemenceau je rekel te dni svojim prijateljem: Poznam francosko ljudstvo. Če sklenem še tako ugodni mir, bi mi očitali slabost, ako pa nadaljujem vojsko, in bodisi še tako kruto, me bodo slavili za narodnega junaka. Pomislite le na Thiersa in na Gambeto. Ne mislim igrati Thiersove vloge.

Poveljnik pešpolka »Cesarjevič« 17 o svojem polku.

Na čestitko ljubljanskega župana dr. Tavčarja poveljniku našega domačega pešpolka ob zadnjem visokem odlikovanju se je zahvalil polkovnik:

Za nadvse priskrbe in ljubeznive čestitke prosim Vaše visokorodje, da blagovolite sprejeti moje najtoplejšo in najvdanejšo zahvalo. Teh čestitk sem vesel tembolj, ker veljajo mojemu vrlému polku, ker smatram te vnovič mi podeljeno visoko odlikovanje kot izraz »Najvišjega priznanja« našega preljubljenega Najvišjega vojskovodje vrlému kranjskemu polku »Cesarjevič« 17, ki se je v tej dolgi svetovni

vojni tako izredno hrabro obnašal. V resnici ponosen sem, kot priča od začetka vojne, na junaštvo svojih 17 tih, ki s svojim vzornim izpolnjevanjem dolžnosti in s svojo neomajno zvestobo starega slovesa polkovega niso le ohranili, marveč ga povečali v toliki meri, da je sloves polka in ugled vrlih, cesarju zvestih Kranjcev znan po vsej armadi. Najvišje odlikovan že s tem, ker je prejel polk tako častno ime, je vsak 17 ti — častnik in vojak — ponosen, da pripada temu krasnemu polku, in si najskrbneje prizadeva, temu imenu — našemu mlademu Najvišjemu imetniku presvetlemu cesarjeviču — z nadaljnjo vztrajnostjo in zvestobo vedno le delati čast. In tako upamo vsi z največjo gotovostjo, da se bomo slednjič kot zmagovalci — zavedajoč se, da smo za ugled in veličino monarhije, za cesarja in domovino posvetili vse svoje moči — vrnili v lepo kranjsko deželo in v njeno srce — od mojege vrliga moštva tako vroče ljubljeno Ljubljano. Če enkrat še najodkritosrčneje zahvaljujoč se Vašemu visokorodju za priskrbe čestitke, prosim, da blagovolite sprejeti najpriskrčnejše bojne pozdrave polkove, in beležim z izrazom najodličnejšega spoštovanja Vašemu visokorodju vdani Hugon pl. Ventour, polkovnik, poveljnik pešpolka »Cesarjevič« št. 17. — dne 1. maja 1918.

Dnevne novice.

— Kropa. Občinski odbor trga Kropa na Gorenjskem je imenoval v svoji seji dne 11. junija prevzvišenega gospoda knezovškofa dr. A. B. Jegliča za častnega občana z ozirom na odlične zasluge za cerkev, narod in državo.

— Planina pri Rakeku. V nedeljo je bila vsa Planina in sosednje vasi slavnostno okrašene s slavoloki. Novo mašo je daroval Gospodu Ciril Milavec iz vasi Jakovica pri Planini. Prigodal je cerkniški dekan preč. g. Juvanc. Na predvečer nove maše je priredil planinski pevski zbor bakljado in podoknico novomašniku.

— V Škofji Loki se bo na splošno željo ponovila v društvenem domu slavnostna prireditve obletnice majniške deklaracije v nedeljo dne 16. junija ob pol 6. uri popoldne.

— Lep sprejem slovenskih otrok v Varaždinu. Naši bratje na Hrvaškem sprejemajo v zadnjem času tudi lačne slovenske otroke na prehrano. Ti otroci so z Goriškega, tržaške okolice in Istre. Iz Varaždina poročajo, da je slovenske otroke sprejel tamkajšnji odbor, obstoječ od 50 dam, nad vse ljubeznivo. Otroke so nastanili deloma v Varaždinu, deloma v varaždinski okolici. Imenovani odbor živahno deluje, da najde čim več novih mest specielno za slovenske otroke. Bratom Hrvatom iskrena hvala!

— Glede prošnji, da bi se odstranile žične ovire in kamenje, ki leži od cestnih zgradb po travnikih in njivah, in popravila škoda, ki so jo povzročile zgradbe vojnih železnic, je zaradi enotnega postopanja v takih zadevah c. in kr. vojaško poveljstvo v Gradcu prijavilo sledeče: Po še ne popravljenih bojiščih, posebno v višjih legah, ki jih je brž po vojnih operacijah zapadel sneg, leži še jako veliko dragocenega blaga, katero rešiti je prvo nujnejše delo. Bojišča sama niso še popolnoma natančno pregledana, tudi to delo je zelo nujno z ozirom na zdravstvo. Daleč na okoli leže še eksplozivni izstrelki in raznesila, ki jih je treba čimprej potrebiti, da se prepreči nadaljna nevarnost pri hoji po prejšnjih bojiščih. Za vsa ta dela je zlasti, dokler ne bo vojna končana, le malo delavcev in voz na razpolago, in se bodo kraji, ki niso bili neposredno bojno ozemlje, mogli pospraviti šele v poznejšem, še neznanem času s pomočjo vojaških delavcev. Zato glede odpomoči ljudstvo tem ložje sodeluje, ker nikakršni nevarni eksplozivni predmeti ne ovirajo dela. Povračila za reči, ki niso potrebne za vojno upravo in se prepuste prebivalstvu, se doženejo in ugotove vselej v kraju samem. Osebe, ki so imele škodo, naj se vedno obrnejo do prvega bližnjega vojaškega postajnega poveljstva, ki bo prošnje, ako jim ne more samo ugoditi, dalje poslalo. Naravnost vojaškemu poveljstvu oddane prve prošnje ne bi pospešile zadeve, ker je pač treba krajevno vojaško oblast seznaniti z zadevo, oziroma jo vprašati. Glede zahtevane odškodnine je pomniti, da gre za popravno vojne škode, in da ni mogoče razločevati, so-li povzročila škodo lastna ali sovražnikova dejanja, oziroma lastni ali sovražnikov ogenj. Pojma vojne škode ni tolmačiti v tem smislu kakor škodo v mirnih časih, ki jo vojaštvo (n. pr. pri manevrih) prizadene civilnemu blagu in jo mora vojaštvo brezpogojno povrniti. Zaradi opustitve in zaravnave cestnih prog naj samoupravne in državne oblasti takoj sporoče z eventualnim vprašanjem ali v dotični prošnji, če nameravajo prevzeti kake poti, ceste in njih objekto, mostove ali ne. Na ta način je opozoriti občine in druge interesente s pripombo, da se je v vseh takih zadevah najprej obrniti do krajevnih vojaških oblasti.

— Iz D. M. v Polju. V nedeljo popoldne je utonil v Ljubljani pri Zg. Kašlju vojak-topničar tu nastanjene baterije. Kopal se je v globoki vodi, kjer ga je zagrabil vrtinec in ga potegnil v globočino. Bil je 22 let star, rodom češki Nemec. Trupla dosedaj še niso našli. — Isti čas se je ponesrečil drugi vojak-topničar od baterije, ki je nastanjena v Zalogu. Poveljnik je ukazal kratek obhod s celo vprego. Po nesreči je prišel pod kolo težkega topa. Kolo mu je šlo čez nogo in po truplu. Ponoči je na poškodbi umrl. Par ur pred nesrečo je pisal domov, da se mu dobro godi in da pride kmalu na dopust, sedaj je šel na dopust v drugi dom. — Isti dan popoldne je poškodoval vlak 15 mesecev staro dete železniškega čuvaja Šavnika. Otrok je poškodovan na glavi, vendar je upanje, da okreva. — Po dolgem čakanju smo prejeli zopet nekaj moke in sicer koruzne, koruznega zdroba in ukrajinske moke, bolj bi se reklo ukrajinskih pokvarjenih otrobov. Zmes otrobov in slabe moke se je sprijela in smrdi po plesnobi, tako da je dvomljivo, če je zdrava za živino, za ljudi itak ni. Ljudstvo pa hoče imeti moke, zato je položaj postal neznošen. Ko bi ne bili v jeseni rekvirirali krompir in žito, bi marsikatera družina imela kaj jesti, tako pa ne vemo, kaj bo.

— En sam osmošolec je ostal v šoli gimnazije v Ustju, ker je od 12 učencev odšlo 11 k vojakom, a tudi temu so dovolili, da je napravil predčasno maturo in so 8. šolo koncem majnika zaprli.

— Judovsko vseučilišče v Jeruzalemu. »Jewish World« poroča: Filozof Henri Bergson iz pariške Sorbonne se je ponudil za profesorja nameravanega judovskega vseučilišča v Jeruzalemu.

— Novo ladjedelnico v Trstu namerava zgraditi konsorcij Prometne banke, Merkurja in inženirja Picka. Konsorcij je vložil prošnjo za ustanovitev akcijske družbe z vplačano glavnico 12 milijonov kron. Gradili bi predvsem trgovske ladje.

— V svet za varstvo mladine ministrstva socialne preskrbe na Dunaju so vpoklicani za dobo od 1. junija 1918 do 31. majnika 1921 med drugim deželni šolski nadzornik dr. Mihael Opeka, ravnatelj meščanske šole v Trstu Adolf Endler, profesor Štefan Ratković iz Dalmacije, višji deželno sodni svetovalec Franc Milčinski, baron Rinaldini iz Trsta. Omenjamo, da so Slovani v tem svetu primeroma zelo slabo zastopani.

— Legitimacije za daljša potovanja po železnici nameravajo uvesti, da tako preprečijo mnoga nepotrebna potovanja in razbremenijo železnico, ki je vedno prenapolnjena. Daljša potovanja bodo dovoljena le v nujnih službenih, trgovskih ali družinskih zadevah. Za krajša potovanja ne bo legitimacij.

— Poznanjski poljski katoliški dnevnik »Kraj«, ki ima izrazito slovansko tendenco, je nemško armadno vodstvo za tri dni ustavilo.

— Posnemajte! Ker se nam povsod vsiljujejo nemške vžigalice, je dal danes na to primeren odgovor zaveden slovenski trgovec s tem, da je namenil prostovoljna preplačila pri teh vžigalicah za slovensko šolo v Mariboru in nam v ta namen poslal 125 kron. Slovenski trgovci, posnemajte ta zgled!

— Visoka rž. Prijatelj nam je poslal z Dolenjskega rž, ki je visoka 245 cm.

— Godbeni orkester v Idriji priredi dne 16. junija t. l. ob pol 4. uri popoldne na vrtu g. Grudnove (pri Zagodu) koncert. Dohodki so namenjeni dvema idrijskima invalidoma. Z ozirom na dobroteljni namen in ker bo program jako zanimiv, naj nikdo ne zamudi udeležiti se te prireditve.

— Dražba lovov. Prejeli smo: S tuuradnim razglasom z dne 22. maja 1918, št. 4094, na ponedeljek, dne 17. junija t. l. na 2. ozir. 6. mestu razpisana javna dražba občinskih lovov Koroška Bela in Ljubno odpade, ker sta bila med tem izvedeno dražbeno podaljšana. C. kr. okr. glavarstvo v Radovljici, dne 11. junija 1918.

— »Slovenski Straži« so darovali: Rudolf Korošec, Prijepolje, Srbija, 20 K; Fr. Koser, Juršinci, 10 K; Podružnica Slovenske Straže v Kamniku, 80 K; prispevek poduradnikov iz Trbolja, Hrastnika in Zagorja, v priznanje zastopanja drž. posl. g. dr. Benkoviča pri pritožni komisiji dne 6. maja v Gradcu, 50 K; Anton Modez, I. R. 117. I. F. B. vojna pošta 613, 10 K; župnija Radoljica, 54 K; Janko Gogala, vojni kurat, 20 K; Podružnica Slov. Straže za Velikovec in okolico, po č. g. Fr. Treiber, žpk., 200 K. Posnemajte!

— Za oslepele vojake, invalide in sirote so nabrali svatje gospoda novomašnika Ivana Jeretine dne 9. junija 142.80 kron.

— Število državno podpiranih beguncev je znašalo dne 1. aprila t. l. 470.133. Od teh je stanovalo na Kranjskem 24.282, na Štajerskem 24.332, na Koroškem 3397, na Primorskem 31.634, 424.211 beguncev je stanovalo izven taborov, 45.922 pa v begunskih taboriščih. V taborišču Wagnerja pri Linnici je bilo 6069 beguncev. Podpora je

dobivalo: 56.686 Slovencev, 4377 Hrvatov, 10.196 Nemcev, 44.014 Poljakov, 96.417 Ukrajincev, 8827 Rumunov, 11.135 Italijanov in 136.180 Židov. V taboriščih je bilo samo 1185 Židov. Samo na Dunaju se je nastanilo 35.907 židovskih rodbin, ki so bile baje brez sredstev.

— Prošnja. Kdo izmed vračajočih se ujetnikov iz Rusije bi vedel podati pojasnilo o Ivanu Muleju iz Potokov, občina Koroška Bela, Gorenjsko, ki je bil pri k. k. Landst. Artl. Abteil. Nr. 8/3 v Przemislu, kjer je bil tudi ujet in je bival kot ujetnik v Bereznikih, Saratovska gubernija. Pojasnila hvaležno sprejema njegova žena J. Mulej, gostilničarka na Potokih, pošta Javornik na Gorenjskem. Stroški se povrnejo.

— Določitev odškodnine vsled izgredov in interniranj na Rumunskem. Rok za prijavo zahtev avstrijskih državljanov za odškodnino vsled vojne škode ob izgredih, sekvstracije, interniranju, vojnih činih itd., v kolikor prihaja v poštev doslej zasedeno ozemlje Rumunske, poteče 1. julija 1917. Prizadeti se pozivljajo, da se glede svojih zahtev nemudoma obrnejo z dokazi na obrambo poslovalnice na Dunaju (Schutzstelle für österreichische Vermögern im Ausland, Wien I., Stubenring Nr. 8).

— Popravek. Na podlagi § 19. tiskovnega zakona se zahteva, da sprejmete v prihodnji ali tej sledeči številki čislanskega lista na enakem mestu in z enakimi črkami naslednji popravek: Popravek k članku »Velike Lašče« v številki z dne 23. maja t. l. št. 116: Ni res, da določa kak zakon ali k' drugo odredba, da pripada zaplenjeno blago aprovizacijski masi dotične občine. Res je, da se je pretežna večina v občini Velike Lašče zaplenjenega blaga, to je žito in krompir, v smislu obstoječih predpisov izročevala komisijonarju zavoda za promet z žitom ob času vojne, ostalo blago pa se je skoraj izključno oddajalo potrebnim osebam v občini Velike Lašče, in sicer za določeno najvišjo ceno. C. kr. okrajno glavarstvo Kočevje, dne 11. junija 1918. Merk.

Ljubljanske novice.

Ij štiri javne produkcije gojencev Glasbene Matice se vrše v Unionski dvorani v sobo 15., v torek 18., v četrtek 20. in v soboto 22. junija. Predprodaja vstopnic v trafikah v Prešernovi ulici.

Ij Slovensko delavsko stavbeno društvo v Ljubljani je imelo 12. junija svoj redni občni zbor, katerega je vodil načelnik Alojzij Kocmur. Predsednik se je spominjal v toplih besedah društvenega ustanovitelja, večletnega predsednika dr. J. E. Kreka, ki je žrtvoval za razvoj društva mnogo svojih dušnih in gmotnih sil in ga vodil v času, ko je bilo v največjih stiskah. Predsednik se je spominjal tudi na bojišču padlega člana in bivšega odbornika Fr. Doboviška. Poročili načelstva in nadzorstva sta se vzeli na znanje in odobrili letni računi. V ravnateljstvo so se izvolili soglasno Alojzij Kocmur (načelnik), Miha Moškerc (podnačelnik), Anton Kralj (tajnik), Ivanka Kosec (blagajničarka), Franc Pezdin in Franc Soukal; za kontrolorja Lovro Palovec in Ivan Šuštar, za pregledovalce računov Peter Bizjak, Franc Cernič, Ivanka Banovec in v razsodišče, profesor dr. Janežič, posl. Gostinčar, Anton Snaj, Franc Dolžan in inž. Josip Otahal.

Ij Poveljnik v Ljubljani zaradi pospeševanja tihotanstva z živili aretiran. Pod tem naslovom poroča »Grazer Tagblatt«: Iz Ljubljane se nam piše 10. t. m.: Danes ponoči so zaprli

podpolkovnika Leitnerja, ker je pospeševal tihotapstvo živil s ponarejenimi tovornimi potrdili. Istočasno so zaprli dva trgovca v Ljubljani. — Naša tozadevna notica je bila večeraj konfiscirana.

Ij Poročil se je g. Alojzij Uher z gđč Ivanko Ocirkovo.

Ij Šolska vest. Za nadučiljico na mestni slovenski dekliški ljudski šoli je imenovana učiteljica tega zavoda Franciška Zemme. Učiteljica na črteti mestni dekliški šoli Franciška Lunder je prestavljena na mestno slovensko dekliško šolo.

Ij Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 2. do 8. junija: Rojenih je bilo 14, mrtvorojenih 1, umrlo je 22 oseb, med temi 9 tujecev. Umrli so: za grižo 1, za jetiko 9 (6 tujecev), vsled mrtvouda 1, za različnimi boleznimi 11. Oboleli so: za škrlatico 1 domačin, za tifusom 3 domačini in 3 vojaki, za grižo 2 domačina.

Ij Kranjska hranilnica je darovala vdovskemu in sirotinskemu skladi pri c. kr. črnovojniškem okrajnem poveljstvu št. 27 v Ljubljani znesek 3000 kron. Odbor sklada se za velikodušno podporo najtopleje zahvaljuje.

Prispevajte za sklad S. L. S.

Štajerske novice.

Š Sožalje za umrlim Linhartom je izrazil cesar Linhartovi vdovi in ji obenem nakazal iz svojih zasebnih sredstev 1500 kron.

Š Dvojni umor pri Ptuj. Dne 5. t. m. je bila posestnica Voglar v Skrblih pri Ptuj sama doma. Ko je prišel popoldne njen sin s paše domov, je našel vežna vrata zaprta. Skozi kuhinjsko okno je videl strašen prizor. Na tleh je ležala s krvjo oblitna in mrtva njegova mati kakor tudi 17 letni sosedov sin Ivan Geiser. Na klice dečkove na pomoč so prihitali sosede in opazili, kako je neki vojak s težko nalozenim nahrbtnikom izginil v bližnjem gozdu.

Š Iz Savinjske doline. Razpisani sta v šavinjski dolini dve nadučiteljski mesti, in sicer: Loka in Črčavas. Obe mesti sta lepi, zlasti ugodno je v Črčavas. Šola je ob okrajni cesti, v sredini lepe Savinjske doline, oddaljena pol ure od železniške postaje Sv. Peter. Šolsko poslopje je novejšo, z lepim stanovanjem in pritliklinami, ki so za današnje razmere velevažne. Krog šole je izredno velik vrt, ki presega mnogo normalne velikosti šolskih vrtov. Razen tega je obširen kos zemlje, šolska njiva. Važna pritliklina je gospodarsko poslopje s hlevom in svinjakom. Ljudstvo je šoli naklonjeno, kar je razvidno že iz mnogih gospodarskih ugodnosti, ki so na razpolago nadučitelju. — Razpis službe do 30. junija 1918.

Š Nemško pobalinstvo. Pod tem naslovom piše »Straža«: »Preteklo soboto je imel pevski zbor »Dramatičnega društva« v Mariboru v prvem nadstropju »Narodnega doma« pevsko vajo. Naenkrat je priletel skozi okno v papir zavit kamen. To je posledica hujskarij nemškega časopisja in pozivanja na poboj.«

Š Padel je 31. maja na južnem Tirolskem enoletni prostovoljec učitelj Oton Dominkuš, sin g. učitelja Dominkuša pri Sv. Petru pri Radgoni. Star je bil 21 let.

Š Nova slovenska posest v Mariboru. Hišo z gostilno na voglu Viktringhofove ulice in novega glavnega trga je kupila Slovenka gospa Knuplež za 70.000 K.

Koroške novice.

k Koroški novomašniki. — Zalosten pogled v bodočnost. V nedeljo, dne 23. junija se bo v opatijski cerkvi na Tancenbergu, kjer se je za svetovne vojske nahajala bogoslovna, posvetilo v mašnike 18 bogoslovcev. Med temi sta žal samo dva Slovence: G. Alojzij Kuhar daruje svojo novo mašo dne 30. junija v Kotljah, pridiguje nadomestni kanonik g. Šim. Kotnik iz Velikoveca; dne 29. junija ima g. Jurij Orel novo mašo v Selah, pridiguje profesor bogoslovja g. dr. Gr. Rožman. — Eden bogoslovcev, g. Krainer Karel iz Žrelca pri Celovcu, se je bil, kakor se zgodi žal s tolikimi dijaki na Koroškem vsled nesrečnega šolskega sistema, odtujil svojemu slovenskemu narodu. — Ostali novomašniki so Nemci in sicer: 9 s Koroškega, 5 iz ostale Avstrije, 2 iz Nemčije. — Po odhodu teh novomašnikov pa se za dolgo časa zapro vrata celovškega duh. seminarija: ni več naraščaja. Vzrok, pravijo, da je vojska. Gotovo je mnogo resnice v tem: a zakaj je bilo mogoče po vseh drugih škofijah pridržati vsaj nekaj mladih ljudi v bogoslovju, v Celovcu pa prav nobenega? Kje je krivda?! Edinole v vojski? Malo verjetno. — Zadnji čas vidimo, kako se slovensko duhovščino naravnost preganja, hočejo jo celo odstraniti, nemški duhovniki-kričači pa so se kar razpalsli na nemških »volkstagi«. Vpitje v družbi »pročodrlimovcev« zoper Slovence jim je važnejša reč kot dušoskrbje! Bogoslovna prazna, — nemški »Volkstagi« pa polni nemške duhovščine, ki tam ploska napadom na slovenske sobrate, — to je zdaj položaj v celovski škofiji!

Primorske novice.

p Primorski učitelji pri finančnem ministru. V ponedeljek se je oglasilo odposlanstvo primorskega učiteljstva pri finančnem ministru baronu Wimmerju. Vdila sta odposlanstvo poslanca Glöckel in Pittoni. Odposlanstvo je razložilo ministru splošne zahteve vsega primorskega učiteljstva, potem pa še posebne za vsako deželo posebej. Finančni minister je izjavil, da se je vlada, ker se je zavlekla parlamentarna odobritev zakonskega načrta o podpori učiteljstvu, odločila za drugo pot, da nakloni učiteljstvu vsaj del določenih podpore. Minister je izjavil, da noče nikakor varčevati z onimi 90 milijoni, ki so določeni v ta namen, temveč da je pripravljen dati to svoto na razpolago takoj, kakor hitro primorske dež. uprave, ki so edine pristojne v stvari, izpolnijo predpogoje, na katerih izpolnitvi mora vztrajati vlada. Odposlanstvo je povdarjalo, da za Primorsko, ki je v vojnem območju, ne zadostuje, da vlada da na razpolago samo one zneske, ki so potrebni

za izplačilo državne podpore, temveč da je tudi treba, da vlada v obliki predumov deželnim upravam potrebna denarna sredstva, da bodo le-te mogle tudi s svoje strani storiti svojo dolžnost napram učiteljstvu, zlasti za ureditev plač, ki jo i deželne uprave i tržaško namestništvo smatrajo za nujno potrebo, za katero pa pravijo, da nimajo potrebnih denarnih sredstev. Tekom razgovora se je posebno povdarjal žalostni položaj goriškega in istrskega učiteljstva, katero ima po 1200 do 1600 K, oziroma 1200 do 1920 K letne plače. Končno je v imenu zveze občinskih nameščencev povdarjal njen predsednik Peret, da tudi občinski nameščenci, zlasti nižjih kategorij, nujno potrebujejo podpor, ki jih pa občine ne morejo dati, češ, ker nimajo sredstev. Z ozirom na ponovno povdarjanje, da je nujno potrebno, da vlada da primorskim upravam na razpolago potrebna sredstva, je izjavil minister, da so se že doslej dajali izdatni predumi in da ne bo odrekal nadaljnih za neposredne in neodvmljive potrebe. Nato se je oglašila deputacija pri pristojnem referentu v finančnem ministrstvu, sekcijemsku načelniku Gottliebu, ki se je zelo začudil, ko se mu je povedalo, da goriško učiteljstvo še ni dobilo podpore za leto 1917. Informiral se je takoj in sporočil deputaciji, da gre tu pač za prezenje in da je že brzojavno odredil ureditev stvari. Minister in sekcijiski načelnik sta oba zagotovila, da bosta mogla v sredo podati natančnejši odgovor glede roka izplačila podpor. Deputacija je za slučaj, da bi se stvar zavlekla še dalje, predlagala nato, da naj bi se izplačal učiteljstvu predjem v znesku trimesečne plače, za kar bi moral dati na razpolago sredstva finančni minister.

p Dr. Anton Breclj, primarij javne bolnišnice Usmiljenih bratov v Gorici, se je zopet nastalil v Gorici.

p Nemščina uradni jezik slovenske občine? Pišejo nam: V času, ko se vsi borimo za uresničenje svojega narodnega programa, dela izjemo neka slovenska občina v vipavski dolini. V tem času niti slovenskim uradom ne dopisujejo v materinem jeziku! Ali jih ni sram?

p Podružnici Rdečega križa v Tolminu so izročili: G. Ciril Ivančič, c. kr. davčni upravitelj v Cerknem (II. zbirka) 1154 kron; g. Ivan Pišot, žup. upravitelj na Bukovem 74 K; g. Ivan Laharnar, Št. Viška gora, 395.40 kron; g. Ivan Pavšič, občinski zastopnik v Otaležu, 72.20 K; g. Anton Rejec, župan v Šebreljah, 257.80 K. Pod pokroviteljstvom gospe županje Marije Miklavčičeve v Kobaridu sta nabrali gđ. Delica Gruntar in Ivanka Karnijel 253 K; g. Marija Bonač, c. kr. davčnega kontrolorja soproga in gđ. Milka Mesar, učiteljica v Cerknem, 184 K; c. kr. davčni urad v Kobaridu potom c. kr. okr. glavarstva v Tolminu 80 K. V imenu podružnice vsem požrtvovalnim nabiralcam in nabiralcem iskrena hvala! Lizika dr. Serjunova, namestnica predsednice Rdečega križa v Tolminu.

p Išče se begunska družina na neko posestvo na Primorskem. Več se poizve na posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani.

Prosveta.

pr »Luč«, almanah slov.-hrv. katoliškega narodnega dijaštva. — Nekoliko dni še in knjiga bo dotiskana. Priznati moramo, da bo presežalo delo pričakovani uspeh in da bo izvršeno v vsestransko zadovoljnost. Vse nekaj krepkejšega nam pravi mladina zdaj, ko pa je bilo ono pred leti. To niso nikakoršna rekla, niso besede v idealih, temveč so samozavestne, odločne misli, ki ne klonejo nikomur, se ne bojijo nikogar. Izčiščeni in preizkušeni stopajo mladi med nas. Njihova pot je ona, ki jo je pokazal njim in nam vsem naš veliki blagovestnik dr. Krek. Iz ljubezni in hvaležnosti so posvetili knjigo njemu in ji priložili obenem njegovo sliko. Umetnost pa, ki nam jo nudijo, je prosta konvencionalizma, koprnjenje po dovršenosti je izraženo v njej. Slovenska kakor hrvaška javnost se zanima zelo za almanah in naročila so obilna. Zato pa opozarjamo vse one, ki še knjige niso naročili, naj storijo to takoj. Cena knjige je 3 K za dijake, za druge 6 K. Dijaki lahko pošljejo naročnino skupno, a naslovi naročnikov naj bodo počitniški, ker knjige ne bo mogoče razposlati pred sklepom šolskega leta. Naročila z denarjem vred sprejema: dr. Stjepan Markulin, odvetnik, Zagreb, Kurečeva ulica 3.

pr Pospeševanje domače umetnosti. Mestna občina ljubljanska je kupila za mestno galerijo Franc Tratnikovo risbo »Slepci na solncu«, ki je svoj čas vzbujala pozornost na razstavi »Hagenbunda« na Dunaju. Kupna cena je znašala 1000 kron. Želeti bi bilo, da bi tudi naši premožnejši privatniki nekoliko podpirali vpodabljanje umetnost ter bodisi zase, ali pa za mestno galerijo od časa do časa kupovali kaj umetniških del. Seveda bi kazalo, da bi se pri nakupih za javno galerijo ne dali voditi zgolj po zasebnem okusu, temveč si

dali svetovati od umetniško izobraženih ljudi, ker v javno zbirko spadajo le dela, ki umetnike dobro in karakteristično reprezentirajo. Čujemo, da se je začela akcija, da se sploh položi temelj Narodni galeriji, ki naj bi združevala najboljše stvari naše umetnosti. Čas bi bil, da se narod kot tak vzdrži tudi v tem oziru!

pr Psihologija učitelja. Angleški pesnik Coleridge se je bavil zelo temeljito s psihologijo učiteljev ter jih je na podlagi svojih študij razdelil v sledeče štiri skupine: 1. Gobe, ki vzamejo vase vse, kar čitajo in dajo v nekoliko umazanem stanju zopet iz sebe. 2. Peščene ure, ki ne obdrže ničesar in ki so že zadovoljni, ako terejo skozi knjige in ubijejo čas. 3. Sita, ki obdrže le nesnago prečitane. 4. Demanti, ki sprejemajo luč in oddajajo zopet na druge naprej.

Gospodarske novice.

g VIII. avstrijsko vojno posojilo. Pri Ljubljanski kreditni banki kot oficijelnem subskripcijskem mestu je bilo subskribiranega do vstetega 10. t. mes. 1.178.750 K VIII. avstr. vojnega posojila. Med drugimi so podpisali sledeči: Robert Kollmann, c. kr. dvorni založnik, Ljubljana, 25.000 K; okrajna posojilnica, Kobarid, 20.000 K; mestna hranilnica, Idrija, 20.000 kron; Fran Tertinek, Ljubljana, 2000 K; okrajna posojilnica, Krško, 2000 K; Jan Vincenc ml., Dolgobrd, Gorje pri Bledu, 1000 K; Ivan Fink, c. in kr. stotnik, Ljubljana, 1000 K; Prva hrvaška štedionica, Zagreb, 50.000 K; Anton Pirc, Vipava, 200 K; Ladislav Pečanka, nadravatelj Ljubljanske kreditne banke, Ljubljana, 2500 K; Čevljarska zadruga, Ljubljana, 100 K; Ivan Kazeški, Celovec, 1000 K; Vinko Rebešek, Rebelj, 2000 K; Viktor Ruprecht, prov., Sveče, 100 K; Fr. Šenk, župnik, Št. Peter, 200 K. — Nadaljne prijave sprejema in vsa pojasnila daje Ljubljanska kreditna banka in njene podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Ženski vestnik.

z Prve volitve z žensko volilno pravico na švedskem so se vršile začetkom minolega meseca. Volitev se je udeležilo 70 odstotkov vseh volilcev, kar kaže, da so se ženske zavedno poslužile svoje pravice. Med strankami so največ mandatov nanovo pridobili konservativci, ki so prijazni ententi: 15 mandatov nasproti prejšnjim 7. Ženske so bile izvoljene štiri: dve konservativki, ena radikalka in ena soc. demokratinja.

z Žensko delo za znanost. Avstrijska znanstvenica prof. dr. Stefan Meyer in prof. dr. E. pl. Schweidler sta izdala priročno knjigo o radioaktivnosti. Med sotrudniki navajata 26 žensk. Kakor znano, se imamo za odkrite radija in prva znanstvena dela o radioaktivnosti zahvaliti francoski znanstvenici gospe Curie; nedavno se je pa posrečilo gđ. dr. Lizi Meitner, sotrudnici prof. O. Hahna, dokazati in v čistem stanju podati matično snov aktivija.

z Ob volitvi poklica ženske mladine je treba paziti na te-le stvari (izdal »Kartel posredovalnic za ženske poklice« na Nemškem): 1. Pred izvolitvijo poklica je treba skrbno vpoštovati telesno sposobnost in se v to svrhu obrniti na zdravnika oziroma zdravnico. 2. Duševne zmožnosti se ne smejo preceenjati; marsikatera deklica se v šoli dobro uči, pa vendar ni kos trajnemu izključno duševnemu delu. Izvoljeni poklic naj bo primeren značaju, ker mora v mnogih slučajih postati ženski vsebina njenega življenja. 3. Razpoložljiva sredstva morajo biti v soglasju z zahtevami poklicne izobrazbe z ozirom na čas in denar. Zidati zgolj na prosta mesta in ustanove, ni priporočljivo, ker prevelik napor in pomanjkanje izčrpana moči in ker po dovršenih naukih večinoma ni računati na takojšen zadosten zaslužek. 4. Napačno je štediti pri izobrazbi deklet. Kar je za sina prav, je pravično za hčer. Sklicevati se na to, da se bo deklet omožilo in je zanjo poklicno izšolanje nepotrebno, ne drži, ker se vedno več zakonskih žena vrača v pridobitni poklic. Neštete vdove, ločene ali zapuščene žene morajo vzdrževati sebe in družino. V mladosti pridobljena dobra izobrazba je vedno največji blagoslov. 5. Neizučeno delo daje sicer takojšen zaslužek, toda vsa taka dela in službe bodo mezde in plače v izučenih poklicih kmalu, trajno nadkrilile. 6. Vsaka izučba mora biti temeljita; kratki tečajji so brez koristi, ker usposablja ženske za pridobitni boj edino-le temeljito znanje in odlično delo. Manjvredno, za nizko ceno ponujeno delo splošno pritiska na plače. Tako so oškodovani tisti, ki so navezani zgolj na svoj lastni zaslužek. 7. Poklicno izšolanje in izobrazba ne poslabšata upanja na možitev in tudi ne škodujeta ugledu družine. Odlasjanje izučbe je velika napaka; dekleta se uče lažje in so sprejmljivejše, če takoj po ljudski šoli začno s stro-

kovno izobrazbo. Za večino poklicev je potrebno, da ima deklet dovršeno šolsko izobrazbo (bodisi ljudsko-, srednje- ali višesolsko). Predčasni odhod s šole utegne imeti zelo neugodne posledice. 8. V svakem poklicu se je treba držati običajne, redne učne dobe. Učne pogodbe naj se sklenejo pismeno in točno vpoštevajo vsi predpisi. 9. Gospodinjski poklic se mora enako kakor vsak drug temeljito izučiti, ako naj deklet najde v njem dostojno prekrbo. Splošno gospodinjstvo znanje mora imeti vsako deklet. 10. Nasproti mešetarskim hvalisanjem novih ženskih poklicev, in pridobitnih možnosti je treba previdnosti. Sprejemati službe v inozemstvu je nevarno; čim vabljivejša je ponudba, tem večje previdnosti je treba v poizvedbah.

Aprovizacija.

a Kislo zelje za Vič. Občani Viča, ki imajo rumene izkaznice s črko B ali C, prejmejo kislo zelje pri Jakopiču na Mirju v petek, dne 14. t. m. popoldne. Določeno je ta-le red: Stranke z rumenimi izkaznicami B od 8. do 9. ure, stranke z rumenimi izkaznicami C štev. 1 do 250 od 9. do 10. ure, štev. 251 do konca od 10. do 11. ure. Vsaka oseba dobi 2 kilograma, kilogram stane 80 vinarjev.

a Kislo zelje za Moste. Občani Most, ki imajo rumene izkaznice s črko B ali C prejmejo kislo zelje pri Jakopiču na Mirju v petek, dne 14. t. m. popoldne. Določeno je ta-le red: Stranke z rumenimi izkaznicami B od 2. do 3. ure, stranke z rumenimi izkaznicami C štev. 1 do 240 od 3. do 4. ure, štev. 241 do konca od 4. do 5. ure. Vsaka oseba dobi 2 kilograma, kilogram stane 80 vinarjev.

a Krompir za I. in II. uradniško skupino. Stranke I. in II. uradniške skupine prejmejo krompir v petek, dne 14. t. m. popoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določeno je ta-le red: I. uradniška skupina: od 2. do 3. ure štev. 1 do 220, od 3. do 4. ure štev. 221 do konca. II. uradniška skupina o d. do 5. ure. Stranke doba za vsako osebo po 3 kg krompirja, kilogram stane 50 vinarjev.

Razne novice.

r Strašna slika revščine na Turškem. V Mosulu je pred kratkim izginilo več otrok, ne da bi kdo vedel kam, dokler ni nekega dne manjša deklica povedala svojim starišem, da je njena mala sestra odšla v hišo nekega Arabca in da se od tam ni vrnila. Tedaj so preiskali vso hišo in našli v vodnjaku ostanke dvajsetero umorjenih otrok. Meso svojih žrtve je razrezal ta Arabec na male kosčke, jih pekel in nosil na trg, kjer je to meso pod različnimi imeni prodajal. Obsojen je bil na vislice in bil obešen v navzočnosti vsega mosulskega prebivalstva. Matere so bile tako razbesnele, da so Arabca, preden se ga obesili, napadle, grizle, vlekale za las in metale nanj kamenje, da je bolj mrtev kakor živ došel pod vislice.

r Načrt podmorskega predora pri Gibraltarju. »Nouveliste« poroča iz Madrida: Inženir polkovnik Mariano Rubio je dobil nalog, naj študira načrte za zgradbo predora pod morsko ožino Gibraltarja. Dela za izvršitev predora naj bi bila preračunjena na pet let.

r Predor pod Gibraltarjo morsko ožino. Zenijskemu polkovniku Marianu Rubio so naročili, naj izdela načrt o zgradbi predora pod Gibraltarjo morsko ožino.

Zgubljeno - najdeno.

Zgubila se je denarnica z večjo vsoto denarja in večimi računi od Mestnega doma do Poljanskega nas. 48. Pošten najditelj naj odda denarnico proti primerni nagradi na Poljanskem nasipu 48 pri hišniku.

Nekdo je zgubil denarnico z večjo vsoto denarja. Pošten najditelj naj denarnico odda proti primerni nagradi policijskemu ravnateljstvu.

Oseba, katera je vzela v nedeljo, dne 2. t. m. na vrhniškem vlaku površno jopico, se prosi, da se oglaš na Sv. Petra cesti štev. 74, sicer se jo bo pozvalo na drug način, ker je dobro znana.

Nešla se je mala vsota denarja. Dobi se Ilirska ulica 19, II. nadstr., levo.

Našel se je na Mirju poročni prstan s črka M. H. Dobi se na Tržaški cesti štev. 41, I. nadstropje.

Zepna atlanta sta izšla v novih natisih in sicer: Hichmanns, Geographisch-Statistischer Universal-Taschenatlas s 66 tabelami, deloma statistične vsebine, med njimi pa tudi mnogo zemljevidov vseh delov sveta. Razen tega obsega atlant 64 strani besedila z najnovejšimi podatki. Cena 9 K. Dalje Freytags Welt-Atlas. 58 Haupt- und 25 Nebenkarten nebst einem alphabetischen Verzeichniss von mehr als 17.000 geographischen Namen. Cena tudi 9 K. Dobi se v Katoliški bukvarni v Ljubljani.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Stanko Ž. Bi bilo zaplenjeno. — L. B. Z. »Resnico« ne bomo polemizirali o takih stvarih. Ljudje vedo, kako je, »Resnica« pa noče vedeti. Če vam je kaj na tem, da se zaževa pojasni, pošljite »Resnici« na neljubo popravek. —

Darovi.

DAROVI ZA DR. KREKOV SPOMENIK.

XVI. izkaz. Od 29. aprila do 25. maja 1918.
7020.48 K: Glasbena Matica čisti dohodek od treh akademij, prirejenih v ta namen. — 1000 K: Neimenovan v Ljubljani. — 637.61 K: Darila, nabrana pri »Slov. Narodu« (»Slov. Narod« 18. apr. 1918). — 462 K: Nabrali A. Lotrič, županova hči in H. Groselj v Železnikih (prispevali so: Jakob Dermota, usnjak, 100 K; Jožef Globočnik 50 K; Fr. Koblar, poročnik, 25 K; dr. Konstantin Hierš, župnik Valentin Marčič, Anton Hafner, Al. Demšar in Amalija Jeglič po 20 K; Gabrijel Taler 15 K; Anton Globočnik, Lovro Boncelj, Ivan Lotrič, župan, Karel Avser, c. kr. poštar Tomaž Dolenc, dr. Franc Košmelj in Josip Košmelj po 10 K; Janko Jaške, Franc Groselj, Doroteja Košmelj, Karel Dolenc in Matej Oblak po 5 K; ena oseba 4 K; osem po 3 K; osemnajst po 2 K in trinajst po 1 K). — 400 K: Krekov odbor na Proseku pri Trstu po D. Furlanu (po »Jugoslovanu«). 356.98 K: Zene in dekleta v občini St. Lambert pri Litiji (po »Jugoslovanu«). — 310 K: Uredništvo »Mira« v Celovcu. — Po 300 K: Kmetijsko društvo v Vipavi; Hranilnica in posojilnica v Horjulu (po »Zadružni zvezi«). — 263 K: Katoliško društvo za delavke v Ljubljani. — 259 K: Darila, poslana »Slov. Narodu« (»Slov. Narod« 8. maja). — 214 K: Vesela družba v Košani — namesto venca na grob Czerninov (poslano 7. maja 1918). — 200 kron: Darila, poslana na »Slov. Narod« (»Slov. Narod« 4. maja 1918). — 177.30 K: Ivan Ivanovič, kavarna Comercio, Trst (zbirka; darovali so: Ivan Seršič in Rudolf Mazi po 10 K; Jakob Vatovec, Lenard Danev, Bogdan Tence, Jožef Žitnik, Ivan Ivanovič, Alojzij Kvar, Leopold Frankovič, Josip Dodič, Josip Bernulič, Alojz Stanič, Franc Jelenič, Josip Spetič, Josip Turkovič in Leopold Trček po 5 K; ostali skupaj 87.30 K. Vsi darovalci so ob Piave. Obenem pišejo: Zavedajoč se, kaj nam je bil dr. Krek in poznavajoč naš sedanjí politični položaj, prilagamo majhen kamenček za dr. Krekov spomenik. Poslano po »Slovenca«). —

Brez posebnega obvestila.



Najgloblje žalosti potrži naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem pretresujočo vest, da je naša iskrenoljubljena, dobra mati, oziroma stara mati, sestra, svakinja, tašča in teta, gospa

Marjeta Turk

posestnica,

v sredo, dne 12. t. m. po dolgi, mukopolni bolezni, previdena s tolažili sv. vere boguvdano preminula.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v petek dne 14. junija 1918 ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti Sv. Petra cesta št. 76 na pokopališče k sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v župni cerkvi sv. Petra v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 13. junija 1918.

2022 ZALUJOČI OSTALI.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Zahvala.

Vsled težke izgube naše iskrenoljubljene soproge, matere, hčere, sestre, tete itd. gospe

Antonije Škerl roj. Gostinčar

se zahvalujemo vsem cenj. sorodnikom, prijateljem in znanecem, ki so spremili pokojnico k večnemu počitku, ki so darovali cvetje in nas tolažili v veliki bolečini.

V Ljubljani, 13. junija 1918.

ZALUJOČI OSTALI.

V trgovino z mešaním blagom ZELI VSTOPITI kot

učenec

5 let star, krepak deček, ki je s prav dobrim spehom dovrši petrazredno ljudsko šolo. Ponudbe prejema šolsko vodstvo v št. Juriju pod Kumom, pošta Radeče pri Zidanem mostu. 1910

»Odda se velika, zračna in svetla

soba

sredini mesta. — Poizve se v upravnistvu »Slovenca« pod šte. 2025.

c. kr. deželna posredovalnica za delo vojnim invalidom v Ljubljani

išče

pisarniškega vodjo

jahteva se primerna splošna in pisarniška izobrazba, poznanje razmer na delavniškem trgu in na gospodarskem polju; znanje obeh deželnih jezikov. Plača po dogovoru. Vojni invalidi imajo prednost. Prošnje je vložiti do konca junija t. l. ri podpisanim kuratoriju. — Kuratorij: c. kr. deželna posredovalnica za delo vojnim invalidom (na državni obrtni šoli).
V Ljubljani, dne 11. junija 1918.

Izdala konzorcij »Slovenca«.

št. 7736.

2021

Razglas.

C. kr. urad za ljudsko prehrano namerava dodeliti nekaj

sladkorja za okuhavanje

društvom za sadjerejo ter njih članom, ki pridelajo sadje, nadalje posestnikom malih vrtov, šolskim in župnim vrtom, končno občekoristnim organizacijam ter skupnim vojnim kuhinjam.

Upravičenci imajo vlagati pismene, nekolkovane prošnje pri magistratnem sladkornem mestu v magistratni posredovalnici, katere morajo obseirati sledeče točke, in sicer:

I. Natančno ime in natančen naslov posilca z navedbo, kje v ljubljanskem mestnem pomeriju leži vrt;

2. navedbo, koliko sadnih dreves in katere vrste ima dotičnik ter koliko kilogramov sadja je približno pridelal leta 1917;

3. navedbo, če je prejel tudi leta 1917, sladkor za vkuhanje sadja in koliko kilogramov marmelade je izdelal;

4. potrdilo občinskega okrajnega načelnika, da se prosilec bavi s sadjerejo;

5. množino sadja, katerega pričakuje, in množino sladkorja, katerega zahteva.

II. Pri društvih za sadjerejo, občekoristnih organizacijah in vojnih kuhinjah priklopiti je prošnji seznam članov z imeni in naslovi, katerega mora predstojnik uveriti.

Prošnje vlagati je najkasneje do 20. junija 1918; na poznejše prošnje ali na prošnje, ki niso praviloma opremljene, se ne bo oziralo.

Zasebne stranke, ki nimajo vrtov ter ne pridelujejo sadja, ne prihajajo v poštev pri tej razdelitvi; istotako ne stranke, kojih vrtovi ne ležijo v ljubljanskem mestnem pomeriju. Le-te imajo se obratovati na c. kr. okrajno glavarstvo, pristojno po legi vrta.

Mestni magistrat v Ljubljani

dne 5. junija 1918.

Išče se zanesljiv

štacunski hlapec

Kje pove iz prijaznosti upravnistvo tega lista pod šte. 1839.

Restavracija

SLON

se prav toplo priporoča vsem cenjenim gostom za mnogobrojni obisk.

Najboljša

naložitev kapitala!

Lepa stavbišča v Ljubljani za rodbinske hiše, 25 parcel ob štirih lepih cestah s kanalom, vodovodom in razsvetljavo, SE PRODAJO, najraje v celoti. Vprašanja pod: »Wertsteigerung« W. T. 7119 na tvrdko: HAASENSTEIN & VOGLER A. G., 1947 DUNAJ L, SCHULERSTRASSE 11.

HLAPEC

h konjem dobi službo pri strojni tovarni SAMSA & CO. V LJUBLJANI, Metelkova ulica št. 4. — Nastop takoj. —

Izurnjen ekonom

V NAJEM

strokovnjak v mlekarstvu in sirsarstvu, v prašičoreji in rejji govede, IŠČE V NAKUP ALI

veleposestvo

v vrednosti 4—600.000 K, eventuelno se udeleži kot KOMPANJON. — Ponudbe v nemščini pod: »Tüchtiger Ökonom« 3982 na Gregrovo anončno pisarno, PRAGA, Hentikova ulica 19. 1977

Proda se 17 mesecev staro

žrebe

Naslov: Ana Planinšek, Litija št. 69.

Cerkvanik

srednje starosti, prost vojaščine, z dobrimi spričevali, oženjen in brez otrok, želi zopet nastopiti službo pri fari ali podružnici na deželi. — Ponudbe prosí na upravo »Slovenca« pod št. 1991.

KATERI KOVAŠKI MOJSTER bi hotel sprejeti

učenca

v nadaljni uk? Učil se je že 2 leti v Zürich ter zna že konja sam podkovati kakor tudi druga dela izvrševati. Odslovljen je bil zavoljo pomanjkanja hrane. Fant je močan ter 17 let star. — Prijazne ponudbe prosí Helena Platiša, Spod. Karlovec 13, Škofja Loka. 2019

IŠČE se kot

postiljon

invalid z dobrimi spričevali, vajen konjem in voznj. — Kje, pove upravnistvo »SLOVENCA« pod šte. 1926.

Kupim in plačam

za

nove zamaške

za steklenice

K 80.—, za

1987

stare zamaške

za steklenice

nezdobljene K 40.— za kg in jih prevzamem po povzetju brez predidodega vpraševanja. Za žoke plačujem do K 10.— za komad. Na ponudbo se odgovori takoj, eventuelno brzojavno.

LEOPOLD MARKUS, Gradec, Josefigasse 1.

Odgovorni urednik: Josip Gostinčar, državni in deželni poslanec v Ljubljani.

Išče se poštena

begunska rodbina

(3 delavne moči) za manjšo posestvo na Gorenjskem. — Kje pove upravnistvo lista pod št. 2006.

Kislo vodo in vino

razpošilja

A. OSET, pošta GUŠTANJ, Koroško.

Visoko nagrado dobi, kdor preskrbi ali odstopi mirni stranki

moderno stanovanje

od 3 do 5 sob s pritlikinami. — Eventuelno se tudi kupi

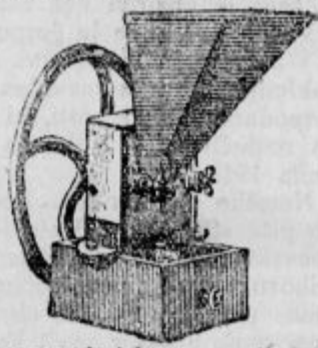
manjša hiša ali vila

Naslov pri upravnistvu lista pod šte. 1972.

Naši ročni drobilni mlini

originalni ročni drobilni mlini s preddrobilnikom, z regulacijo za fino mletje in grobo drobljenje vsakega sadja z izmenljivimi specialno trjenimi stanovitnimi mlevnimi ploščami, prekašajo vse druge izdelke.

Za vsak malta se jamči.



Model I z zamahnjakom, poprijemalcem, lijem in ročico, zmelje na uro okoli 25 kg

K 100.—

Model II s polžem (namesto poprijemalca) lijem in ročico, zmelje na uro okoli 20 kg

K 120.—

Model III z ročnim zamahnjakom brez polža, zmelje na uro okoli 15 kg K 95.—

Poštnine prosto ako se pošlje denar naprej (pri povzetju se zaračuna poštnina) pošilja razpečevalnica kmetijskih strojev

GUSTAV TINTNER, Dunaj III., Neuhingasse 29/130. — Zastopniki so iščejo.

Barve za sukno

v zavrtkih v vseh vrstah barv z uporabnim navodilom za barvanje vseh vrst sukna, svile in tkanine ponudi tvrdka HOLY & Co., trgovina z materijalnim blagom na debelo, PRAGA, Karolinin dol, 1951 Kralovska tř. 11.

Ne zametujte denarja!

Ne kvarite oblek

z raznimi vojnimi barvami!

Nudim vam edino zjamčeno dobro, trpežno in blagu neškodljivo

barvo za obleke

iz najstarejše in največje tovarne za barvo. Na stotine priznanih pisem vsakemu na razpolago.

Razpošiljam samo I. orsle

v sledečih barvah: črna, modra, temno zelena, rdeča, temno rdeča, vijoličasta, siva, ružjava in rumena. — Da se napravi temno modra, se dá polovico črne, polovico modre.

Na zahtevo slovensko navodilo.

100 zavojev 50 kron.

500 zavojev po 45 kron za 100 zavojev.

1000 zavojev po 40 kron za 100 zavojev.

Poštnine prosto pošilja 1921

Rudolf Čotič

Vrtnika

SIGORIN

zatre čudovito naglo

stenice

Vzorčna steklenica K 4.—, velika steklenica K 16.—, brizgalnica K 2.—, Vsa naročila naj se naslavljajo naravnost na

Lekarna pri upanju: Poes 10, Ogrsko.

Apotheke »zur Hoffnung«

Ustanovljeno l. 1893.

Ustanovljeno l. 1893.

UZAJEMNO PODPORNNO DRUŠTVO v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenjskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 1/2, 15 ali 22 1/2 letih v odsekah ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne višje in jih obrestuje po 4 1/2%.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848.40 kron. Daležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.029.859 kron.

= PRIJAVE NA =

8. AVSTRIJSKO VOJNO POSOJILO

SPREJEMA PO ORIGINALNIH POGOJIH IN DAJE RADEVOLJE VSA TOZADEVNA POJASNILA

ILIRSKA BANKA V LJUBLJANI

ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 1.

1928

Ljudska posojilnica reg. zadruga z neom. zavezo v Ljubljani

sprejema prijave na

osmo 5 1/2% avstrijsko vojno posojilo

po objavljenih pogojih, tako da stane nominalnih K 100.—:

I. davka prosto 5 1/2%, amortizacijsko državno posojilo K 91.54.

II. davka proste 5 1/2%, dne 1. septembra 1923 odpovedljive državne zakladnice K 95.50.

Lastniki osmega vojnega posojila bodo imeli prednost pred vsemi drugimi pri nakupu predmetov, ki jih bo vojna uprava koncem vojne prodala. Plačalo se bo s tem vojnim posojilom po podpisni ceni.

Vrednostni papirji avstrijskega vojnega posojila so sprejemajo v brezplačno shrambo in upravo.

Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani

sprejema prijave na

VIII. 5 1/2% avstrijsko vojno posojilo

po objavljenih pogojih, tako da stane nominalnih K 100.—:

I. davka prosto 5 1/2% amortizacijsko državno posojilo K 91.54;

II. davka proste 5 1/2%, dne 1. septembra 1923 odpovedljive drž. zakladnice K 95.50.

Imetelji osmega vojnega posojila bodo imeli prednost pri nakupu sedaj v vojaški rabi se nahajajočih potrebščin in materijala, ki jih bo vojaška uprava koncem vojne prodala. Plačalo se bo s tem vojnim posojilom po podpisni ceni.

Vrednostni papirji avstrijskega vojnega posojila se sprejemajo v brezplačno shrambo,

Katoliška tiskarna v Ljubljani.